

Ara 5 lej

Értesítések

4 Lej
8 Lej
40 Lej
3 Lej
6 Lej
feladott apróhirdetéseknél drágább. Díj előre.
Fotóképekkel ellátottakat továbbitunk.

SITÉS
Könyveknek montirozó
ranyozását és javítását
adó kiállítás. Somlyai
Maniu.

Értesítések

4 Lej
8 Lej
40 Lej
3 Lej
6 Lej
feladott apróhirdetéseknél drágább. Díj előre.
Fotóképekkel ellátottakat továbbitunk.

Értesítések

4 Lej
8 Lej
40 Lej
3 Lej
6 Lej
feladott apróhirdetéseknél drágább. Díj előre.
Fotóképekkel ellátottakat továbbitunk.

Értesítések

4 Lej
8 Lej
40 Lej
3 Lej
6 Lej
feladott apróhirdetéseknél drágább. Díj előre.
Fotóképekkel ellátottakat továbbitunk.

Értesítések

4 Lej
8 Lej
40 Lej
3 Lej
6 Lej
feladott apróhirdetéseknél drágább. Díj előre.
Fotóképekkel ellátottakat továbbitunk.

Értesítések

4 Lej
8 Lej
40 Lej
3 Lej
6 Lej
feladott apróhirdetéseknél drágább. Díj előre.
Fotóképekkel ellátottakat továbbitunk.

Értesítések

4 Lej
8 Lej
40 Lej
3 Lej
6 Lej
feladott apróhirdetéseknél drágább. Díj előre.
Fotóképekkel ellátottakat továbbitunk.

Értesítések

4 Lej
8 Lej
40 Lej
3 Lej
6 Lej
feladott apróhirdetéseknél drágább. Díj előre.
Fotóképekkel ellátottakat továbbitunk.

Értesítések

4 Lej
8 Lej
40 Lej
3 Lej
6 Lej
feladott apróhirdetéseknél drágább. Díj előre.
Fotóképekkel ellátottakat továbbitunk.

Értesítések

4 Lej
8 Lej
40 Lej
3 Lej
6 Lej
feladott apróhirdetéseknél drágább. Díj előre.
Fotóképekkel ellátottakat továbbitunk.

A lángbanálló Dél-Amerika

Milyen távoli világok és mégis mennyi munkát adnak az újságírói tollnak és a betűszedőgépeknek. Naponta újabb és újabb forradalmakról hoz hírt a táviró és e forradalmak legnagyobb része mind Dél-Amerikában játszódik le. Országokban, melyeknek pampái, hegységei nagyobb területet foglalnak el a földgömb kérgén, mint egy-egy nagy európai ország. Csodálatos és különös, távoli és ismeretlen országok ezek, amelyekről alig tudunk valamit részletesen és behatóan. Inkább földrajzi leírások hozzák közelebb őket hozzánk, mint a valóságos élet kapcsolatai.

Azt azonban minden közelebbi kapcsolat nélkül is meg tudjuk állapítani, hogy Dél-Amerika országain valami nagy erjedési folyamat lángjai csapnak át. Állandó forradalmak nyugtalanságában valami új, valami más alapozódik meg ezekben a spanyol vezetés alatt álló országokban, melyeket szívesen soroztunk eddig az operett-országok sorába.

Brazília, Argentína, Nikaragua, Mexikó nagy forradalmi mozgalmak és forradalmi győzelmei után most Chilében folyik a harc a kormány és a forradalmárok között. Véres, elszánt harc, mely valószínűleg szintén a forradalmárok győzelmével fog végződni.

Amennyire a szűkszavú jelentésekből meg lehet állapítani, a forradalmárok elszántasága a korrupció és az egyes diktátorok ellen irányul. De emellett erős nemzeti és szociális jellegű is van ezeknek a forradalmaknak. Chilében például az idegenek ellen irányul a forradalmárok dühe. Nem a bevándorlott elemek, hanem az eszamerikai tőkés ellen, akik az ország bányáit és természeti kincsét a kezükbe kerítették és az ország politikai vezetését az érdekeltségeik körébe tartozó politikusok kezébe játszották át. Eppen ezért a délamerikai forradalmak antiimperialista jellegűek. Dél-Amerika hadat üzent Észak-Amerika befolyásának. És ebben a vonatkozásában a délamerikai forradalmi hullám szerves részere alakul a világpolitikának.

Rendkívüli kiadás

Egész este szünet nélkül esengett a szerkesztőség telefonja.

Hol ismerős, hol ismeretlen hang kérdezte:

Igaz, hogy megbukott a kormány? Holott nem történt semmi, csak az, hogy a Patria rendkívüli kiadással árasztotta el az utcákat. A rendkívüli kiadásban pedig történetesen egyetlen szó sem volt a kormányról. Pusztán annak az öröme készült, hogy Titulescu a népszóvetési tanács elnökévé választották meg Apponyival szemben. A kolozsvári uccán pedig elég volt elküldeni ezt a büvös szót: editia speciala és nyomban mindenki arra gondolt, hogy a kormány megbukott.

Vajon nem jelent ez semmit? Hiszen, ha egy rikkancs egyetlen hangos szavára elhiszik, hogy a mindenható Jorga kijött a kezéből a hatalom gyeplőjét, akkor valóban meg vannak számlálva a kormány napjai. És Bukarestben ősi lövésnyek híján tényleg egyre-másra kötik a fogadásokat, hogy október, vagy november események bukik-e ki véglegesen Jorga a miniszterelnöki székből. Hogy a parlamentti ciklus összehívása előtt vagy után válk-e meg élete legnagyobb győzelmétől, a fő-fő bársonyszektől.

Mit használna ezzel szemben az, hogy Jorga még hosszú esztendőig tartó kormányzással fenyegeti meg a renitenskedő tanítókat és tanárokat. Mintha már hallottunk volna Ilyesmit. Tatarescu alminisztertség feljón a fülünk hallattára löszölte meg Kolozsváron, hogy kerek tiz esztendőig maradnak kormányon a liberálisok. És rá két héttel tényleg megbukott a kormány.

Gazdasági koronatanács helyett pénzügyi megbeszélésre hívják össze a pártvezéreket „Hősies” költségvetést állított össze Argetoianu

Duca csodálkozik, hogy a hatóságok nem akadályozták meg a Vaszgárda propagandáját. Még mindig aktuális Jorga lemondása

Bucuresti-Bukarest, szeptember 7. (Az Új Kelet tudósítójától.) Az őszi hónapok beköszöntésével meggyorsult a belpolitikai élet ritmusa is. Jorga színejei audienciája óta a politikai pártok vezetői állandó permanenciában vannak és a külszák mögött a tanácskozások és megbeszélések egymást követik. Jorga színejei audienciája után a miniszterelnök sajtóirodája hivatalos kommuniké adott, amelyben a kormány közeli bukásának híret „újságírói sarklatánizmus” szüleményének nevezi. Ezzel szemben az Adeverul fenatartja azt az értesülést, hogy Jorga nem maradhat sokáig a kormány élén. A lap szerint a miniszterelnöknek tudtára adták, Színájában, hogy a kormány néhány igen fontos tagja lehetetlenül tartja a vele való további együttműködést. Bizonyos időbe fog telni mindenesetre, amíg a helyzet tisztázódik és Jorga számára olyan visszavonulási platformot fog-nak találni, mely lehetőleg kimélni fogja a miniszterelnök érzékenységét.

Jorga és Argetoianu már nem barátkoznak

Ugyancsak az Adeverul írja, hogy Jorga és Argetoianu között a személyi kapcsolatok megszakadtak. A miniszterelnök pénteken este érkezett Színájába és ott maradt egészen szombat estig. Ugyanezen idő alatt Argetoianu is Színájában időzött, de a két politikus egyetlenegyszer sem találkozott egymással.

A jövő kormányformációról írva, az Adeverul leszögezi, hogy annak csak Argetoianu lehet elnöke, aki igyekezni fog a maga számára megnyerni a liberálisokat is. Amennyiben nem sikerülne effektív kormányon való együttműködést létrehozni, még erre az esetre is biztosítva van a kormány számára a liberális párt parlamenti támogatása. A kormány összetételéről egyelőre semmit sem lehet tudni. Argetoianu mindenesetre igyekezni fog egyénhany minisztert kicserélni. A politikai vá-

Nem jó jel, ha a miniszterelnök hosszú uralmat jósol önmagának, a polgárok pedig a rendkívüli kiadások címeit figyelik. Ma még Titulescu elnökségét kiáltják a rikkanások, de ki tudja, mit fognak kiáltani holnap?

Felelős újságíró és felelőtlen politikus

Eddig azt hittük, fordítva áll a dolog: az újságíró felelőtlen és a politikus felelős. Ma aztán kioktatott bennünket Pop Velér, Erdély szimpatikus minisztere, hogy az „új ritmus” elvei szerint a politikusnak mindent szabad, az újságírónak ellenben semmit. A politikusnak szabad azt mondani, hogy Romániában holnap forradalom lesz (lásd Goga karlsbadi nyilatkozatát), szabad megállítani, hogy az ország az összeomlás utolsó fázisához érkezett (lásd Averescu bukaresti hollókarogását), az újságírónak azonban még azt sem szabad leírni, hogy a Jorgakormány közeledik az összeomlás utolsó

sággal hozzák kapcsolatba azt is, hogy a kormány táviratilag hazahívta a külföldön nyaraló Pompei kamarai elnököt. Egyes verziók szerint Pompei be fog lépni a kormányba, míg Jorga átveszi a kamara elnökségét.

Titulescu kettős győzelme

Lapunk más helyén beszámolunk arról, hogy a népszóvetéségi tanács elnökévé Titulescut választották meg. Minden külpolitikai érdekessége mellett, ennek a választásnak komoly belpolitikai visszahatásai is lesznek. Titulescu Genfben nemcsak Appoyai gróffal szemben győzött, hanem a bukaresti kormány-nyal szemben is. Ismeretes az a hetekig tartó kampány, amelyet a Jorga-kormány lapjai Titulescu ellen folytattak. A londoni követet különböző vádakkal illették, többek között azzal is, hogy ő sugalmazta a francia sajtóban megjelent, a jelenlegi kormányt támadó cikkeket. Eddig minden esetben Titulescu vezette a genfi román delegációt, most azonban csak egyszerű tagként szerepelhet és a delegáció vezetését Ghica külügyminiszterre bízták. Titulescunak ilyen körülmények között történt megválasztása kellemetlenül érinti a kormányt s érzékenyen annak presztizsét.

Duca csodálkozik

Bucuresti-Bukarest, szeptember 7. Duca volt belügyminiszter, a liberális párt elnöke két retesbeszarabiai tur néja után visszatért a fővárosba. Kise-nevből való elutazása után fogadta a sajtó képviselőit és nyilatkozott előttük a politikai helyzetéről. Elmondta, hogy a liberális párt a korona egyenes felkérésére vállalkozott a kormány támogatására, abban a reményben, hogy ez egységes gazdaságpolitikát fog folytatni, jelentős megtakarításokat eszközö-ve az államháztartásban. A Jorga-kormány uralomrajöttének öt hónapja óta úgy a politikai, mint a gazdasági hely-

Folytatása a második oldalon

fázisához. Pedig egy kis különbség mégis csak van közöttük, hogy ki omlik össze: az ország, vagy a kormány.

Az indoklást ismerjük: azzal, hogy a sajtó válsághíreket terjeszt a kormányról, megnehezíti a szanalási munkáját. És ha politikusok terjesztik ugyanezeket a híreket, azzal talán megkönnyítik ezt a munkát? Aligha. Mi hát az oka e logikátlan különbségtévesztésnek? Arémhírterjesztő politikusokkal szemben a kormány nyil ván nem mer olyan erővel fellépni, mint a sajtóval szemben. És itt a végzetes tévedés. Mert a sajtó sokkal nagyobb hatalom, mint a politikusok. Ha a kormány több erélyt mutatott volna a politikusokkal és több megértést a sajtóval szemben, akkor ma talán könnyebb volna a helyzete. Így azonban a felelős újságíró és a felelőtlen politikus egyformán szapulja a kormányt és ezzel az egységes fronttal szemben aligha fogja megállítani a helyét Jorga gyöngye lábán álló kormánya.

VILÁG TÜKRE

Munkakényszer vagy kényszermunka?!

Mikor az egyszeri gazda termését elverte a jég, akkor a nagy pusztulás látára a kezében levő nagy kampós botjával ész nélkül nekiment a még megmaradt résznek s jobbra-balra hadonászva, elkeseredetten így kiáltott fel: „Nézd meg Uram-Isten, mire megyünk ketten”. Az ő példáján felbuzdulva fordítjuk vissza mi is a történelem lapjait és segítünk Vasilescu Carpen ipariügyi miniszter urnak, hogy az összes ó- és középkori rendszerek közül kiválassza a neki leginkább megfelelőt legujabb eszméjének kiviteléhez, a kötelező munka bevezetéséhez, mely kétségtelenül legkésebb darabja a kormányhagyományokat felújító programjának.

Időrendi sorrendben vizsgálva a munka nélkülség problémájának megoldását, az ókori kormányok vállairól a gondot egy általános elterjedt intézmény vette le: a rabszolgás intézményre. Ugyanis nemcsak az volt rabszolgá, akit akarata ellenére tettek azzá — hadifoglyok, vagy akik rabszolgának születtek, nem fizető adósok stb. —, hanem azok is, akik megélhetésük biztosítása ellenében, amire a rabszolgatartó kötelezve volt, lemondtak személyes szabadságukról s így a munka nélkülség problémája valahogy elrendezést nyert. (Erre vonatkozó adatokért nem kell a szomszédba mennünk, hisz néhány századdal ezelőtt itt Erdélyországban még a „rég jó világban” egy pár ökörtér jobágnak adta el magát, a nagy nyomorúság miatt, lemondva nemesi rangjáról — egyik ismert tudósunknak egyik őse.)

Ez a kényszermunkarendszer azonban később már nem konvenniált. A rabszolgá munkája ellenében a rabszolgatartó köteles volt megélhetését biztosítani s teljes ellátásáról gondoskodni s miután ez már nem volt többé rentábilis, már a középkor megismerkedett korunk rákénenével: a munkanélkülség megoldásának kérdésével. Ennél pedig alapul vették azt az elgondolást, hogy a csavargó — vagvis aki nem akar dolgozni — azonos a munka nélkülivel — aki nem tud dolgozni — s így a csavargókra vonatkozó órákói intézkedéseket kiterjesztették a munkanélküliekre. A csavargókat, koldusokat, munkanélkülieket egy kategóriába véve, kikergették őket a városokból — hová munkát jöttek keresni —, vizsatérés esetén megvesszőzték, tüzes vassal megbélyegezték homlokukat — mintegy kiközösítették —, megcsontolták, megkínózták őket, a középkor ezer meg ezer rémesebb-nél-rémesebb kínzásokozéval.

Még jól jártak azok, akiket — igaz, hogy a középkorban — törvényes felhatalmazás alapján Franciaországban a gyarmattársaságok összefogdostak és a gyarmatokba szállítottak, mert ők legalább az életüket megmentették. Másutt azonban már kevésbé kesztyűs kézzel oldották meg a kérdést. Németországban vesszőzés, fogság, halálbüntetés várt rájuk. Aki pedig a középkori viszonyokat jól ismeri, az nehezen tudja eldönteni, hogy melyik volt a jobbik: azonnal meghalni a bitón, vagy lassan, elevenen meghaladni földalatti üregekben, melyeket akkor börtönnek neveztek. Angliában már nem kellett ilyesmin töprengeni, ott a munkanélkülit egyszerűen kivégezték. Pl. VIII. Henrik (1509—1517.) uralkodása alatt csakély 72.000 munkanélkülit fejeztett le. 1547-ben pedig ugyancsak ő rendeletet adott ki — s ez már haladás —, hogy aki munkanélkülit feljelent, azt megkapja mint rabszolgát; ellenben ha ez megszökik tőle, úgy amennyiben elfogják, azonnal ki kell végezni. Erzsébet angol királynő (1558—1603.) megváltoztatta a módszert: ő felkötötte őket kivétel nélkül. Ilyen körülmények között aztán nemcsak esoda, hogy minden feltétel nélkül mun-

Villanyégo
CSERÉ
az új feszültségre **50** százalékkal
Rezsó és vasaló átalakítás
az
Elektrikánál
Cluj, Hotel Central épület

kát vállaltak a munkanélküliek: a munka kényszer erre szorította őket. Külsőleg ez az új rendszer előnyösebb volt, hiszen az egyén látszólag szabaddb volt, munka adóját is megválaszthatta, mégis a valóságban a kényszermunkánál, a rabszolgaságnál megélhetése biztosítva volt (természetesen itt oly aberrációk, mint a római császárságban egy ideig voltak, nem jönnek számításba), míg a munkakényszernél hiányzott a létminimum is.

Nem tudjuk, hogy a két rendszer közül melyik van kombinációba véve. A kényszermunka egy új alakba öntött rabszolgaság, oly formában, hogy a rendes megélhetés biztosítása mellett az egyén köteles lenne az államnak, vagy magánosoknak lekötni munkarejét (bár azt hisszük, hogy a magánosok nem nagyon kapnának utána. Kicsit drága lenne nekik, mint egy gyakorlati példa is mutatja, t. i. Németországban nemrég valaki apróhirdetés útján rabszolgának ajánlkozott és nem kapott rabszolgatartót), vagy pedig VIII. Henrik és Erzsébet angol királyok intézkedéseit igyekeznek feljuttatni, mely kétségtelen a leg radikálisabb megoldása a munkanélküliségnek, csak egy kicsit költséges, sok kötélt, fa és ember kell hozzá s 72.000 kivégzés még egyáltalában nem oldja meg a kérdést. Hátra lenne még az, hogy a törvény mondja ki a két kategória egységesítését a csavargókat a munkanélküliekkel, talán ebben az esetben a csavargókra fennálló humánus intézkedések — dologháza utalás stb. — segítenének a munkanélkülieken is.

Azonban, ha rajtunk állana, mi a legszívesebben vennénk a legelső megoldást — mert ha ez korlátozás is személyes szabadságunkat, de legalább ennek ellenében biztosítaná a rendes megélhetésünket. Ez lenne a mi hasznunk. A régi hagyományok felújításában való továbbra jutás lenne a kormány haszna.

Lóvy Miklós (Marosvásárhely)

A Körbe-körbe a Magyar Színházban. A kolozsvi Magyar Színház színészei szerdán este érdekes előadást rendeznek a Magyar Színházban. Schnitzler világhírű, már régen nem látott darabját, a Körbe-körbét fogják elsőrangú szereposztásban színre hozni. A darab főszerepeit Kaszab Anna, Ihász Aladár, Mihálkó Gizi, Tompa Béla, Bárdi Teréz Forgács Sándor és Nyerkes Ferenc játsszák, ami már önmagában garancia arra, hogy a színházra kiéhezett publikumnak szép előadásban lesz része. Miután a darabban kényes jelenetek vannak, a rendezőség nyomtatékosan felhívja a közönség figyelmét, hogy az előadás csak felnőttek jelenhetnek meg.

Villámcsapás megölt az alpesi hadgyakorlaton egy francia tábornokot. Párizsból jelenti: Jacquemont francia tábornok vasárnap meghalt. A tábornok néhány nappal ezelőtt az alpesi hadgyakorlatokon villámcsapás érte s a súlyos sérülésekre belehalt. Jacquemont tábornok a világháborúban az ántánt egyesített keleti csapatok főparancsnoka volt.

HERMES
menetjegyiroda és pénzváltóüzlet Cluj, Cal. Reg. Ferd. 13
(v. Wesselényi M. ucca)
Bel- és külföldi menetjegyek eladása. Körutazási jegyek. Szállodák és penziók rezerválása. Kedvezményes igazolványok eladása. Díjmentes felvilágosítás minden utazási ügyben. Pénzváltás. Egyéni és társaskirándulások rendezése. Telefon: 29.

Schober és Litvinov között osztrák-orosz kereskedelmi szerződésre irányuló tárgyalások indultak meg

London, szeptember 7. Moszkvai jelentés szerint Genfben Litvinov Schoberrel a szovjet által kezdeményezett orosz-osztrák kereskedelmi szerződés előkészítéséről tárgyalásokat folytat.

Az osztrák ipar vezetői örömmel vették a szerződés megkötését s a tárgyalások folytatására a maguk részéről is felkérték az osztrák külügyminisztert.

Szárazföldi haderők is csatlakoztak a lázadó chilei matrózok forradalmi mozgalmahoz

A forradalmárok mozgalma egyre inkább bal felé toódik. Az idegenek kiutasítását követelik a lázadók

London, szeptember 7. A chilei zendülő matrózok nem hajlandók a maguk megadásra. Coquimbo előtt bombavető repülőgépek bombáikkal a Riveros cirkálót elsüllyesztették s egy másik hadihajót súlyosan megrongáltak. Számolni kell azzal, hogy a zendülők közül mintegy egy százan életüket veszítették. A flotta lázadásához szárazföldi haderők is csatlakoztak. A kormány 30 napra ostromállapotot rendelt el. Ujabb jelentések

szerint a chilei Coquimbo előtt folyik a lázadó matrózok és a kormányhű parti tüzérség ágyuharc. Bombavető repülőgépek is állandóan bombázzák a hadihajókat. A Prat páncélos cirkálót a kormánycsapatok legénységének egy részével együtt birtokukba kerítették.

A szárazföldön a forradalmárok mozgalma egyre jobban toódik bal felé. A szélsőségesek a külföldiek kiutasítását követelik.

Nem lesz gazdasági koronatanács

Első oldali cikkünk folytatása

zet rosszabbodott. Nem tudtuk és nem tudunk megszabadulni a gazdasági válság fájdalmas következményeitől. A gazdasági helyzet nem fog egyhamar megjavulni, remélem azonban, hogy idővel és nagyerőfeszítéssel árán enyhíteni lehet majd a helyzetet.

A piatraneamti pótválasztás eredménye meglehetősen ad okot. Nem arrolható a szélsőséges mozgalmakat, akár jobb, akár baloldaliak jönnének. Igen meglep, hogy sem az igazságszolgáltatás, sem a helyi hatóságok nem tették meg a kellő időben a szükséges intézkedéseket a vasárda anarchikus propagandájával szemben.

Bucuresti-Bukarest, szeptember 7. Az egyik bukaresti lap körülbelül egy esztendővel ezelőtt azt az eszmét lanszította, hogy hívjanak össze egy koronatanácsot a gazdasági válsággal kapcsolatos intézkedések megbeszélésére. A gazdasági korona tanács célja az lett volna, hogy a vitális gazdasági és pénzügyi kérdések terén egy séges nevezőre hozzák az összes politikai csoportokat és így biztosítsák a gazdasági és pénzügyi politika folytonosságát. Az ötletet az akkori Mironescu-kormány nem találta keresztülvihetőnek. A jelenlegi kormány ismét felvetette a gazdasági koronatanács tervét, de az összes politikai pártok hivatalosan állást foglaltak az összehívás ellen és így ezt a gondolatot el kellett ejteni. Ehelyett Argetoianu az Adeverul értesülése szerint azzal a tervvel foglalkozik, hogy az új költségvetés tervezetét a pártvezérek elé terjessze, mielőtt a parlament megvitatása alá kerül.

Az új költségvetés ugyanis, — amelyet Argetoianu „heroikus büdzsének” mond — ugyszólván valamennyi fejezetnél a legmesszebbmenő takarékoságot fogja tartalmazni és nagyszabású redukciónkat eszközöl minden vonalon. A miniszter szeretné, ha ehhez a költségvetéshez, amely az államháztartás ezutáni gazdálkodásának alapját képezné, legalább is néhány éven

át, megszerezene az összes politikai pártok támogatását, illetve hozzájárulását. A miniszter megbízásából Zamfir Bratescu pénzügyi alminiszter már el küldte az egyes pártokhoz a meghívást, amely arra kéri a pártvezéreket, hogy a kérdés elsőrangú fontosságára való tekintettel, egy-két szakértőjükkel együtt személyesen jelenjenek meg egy közös tanácskozáson, amelynek időpontját később fogják kitűzni. A pénzügyminiszter sürgős választ kér az egyes pártoktól, amelyeknek álláspontját még egyelőre nem ismerik.

Mi történt Szovátán?

Bucuresti-Bukarest, szeptember 7. A nemzeti parasztpárt több vezetője meglátogatta vasárnap a Szovátán kurázó Maniu Gyulát. A párt vezetői hosszabb eszmecsere folytattak egymással, amelyek során megvitatásra kerültek egy a nemzeti parasztpárt belső problémái, mint a belpolitikai helyzet aktuális kérdései. Egészen bizonyos, hogy a szovátai találkozón szó esett Maniu pártelnökségéről is. Hogy milyen eredménnyel, azt nem lehet tudni természetesen. A Curentul szerint tulajdonképpen ma is Maniu a párt tényleges vezére, az, aki a kulisszák mögül az ügyeket intézi.

A Dimineata munkatársa igyekezett nyilatkozatot kérni Maniutól, aki azonban kijelentette, hogy nem vesz részt a politikai életben és így politikai kérdésekről nem nyilatkozik. Maniu „baráti összejövetelnek” mondotta a szovátai találkozót és mindössze annyit volt hajlandó kijelenteni, hogy véleménye szerint a nemzeti parasztpárt nem kívánja a néppárttal való fuziót.

A nemzeti parasztpárt vezetősége hivatalosan cáfolja, hogy Szovátán értekezletet tartottak volna a párt vezetői. Ugyancsak cáfolják a Maniunak tulajdonított kijelentéseket is. Ezzel szemben hivatalosan közlik, hogy a nemzeti parasztpárt erdélyi tagozatának tanácsa, amelynek tagjai az összes volt miniszterek, a kamara és

Autobusz menetrend Csucsá—Bucium—Zilah között

INDUL:	ÉRKEZIK:
Csucsáról reggel — — 6.10 perckor	Buciumba — — — — 7.05 perckor
Buciumból reggel — — 7.10 perckor	Zilahra — — — — 8.10 perckor
Zilahról délután — — 1.15 perckor	Buciumba — — — — 2.15 perckor
Buciumból délután — — 2.10 perckor	Csucsára — — — — 3.15 perckor
Csucsán bevárja az összes hajnali vonatokat: Legjobb csatlakozás Zilahról Somleára. Csatlakozás Csucsán a dél-utáni vonatokhoz Cluj felé 3.35. Oradea felé 4.59-kor.	

Könyvkereskedők figyelmébe!

Minden zsidóiskolában már cs. kis az újonnan megjelent
Kol Jehuda קול יהודה
Stengel-féle Héber-Román ABC könyvet használják.
50 drb. vételnél 1000 lei
Bérmertve kapható
Anton Rosenzweig Cluj
Héber könyvnyagykereskedés
Kérjen ingyen tiszteletpéldányt !!

szénatús volt elnökei és alelnökei, szeptember 9-én, szerdán délelőtt értekezletet tart Kolozsváron.

Lemondás küszöbén

Bucuresti-Bukarest, szeptember 7. A Lupta ma délutáni számában „A kormány lemondásának küszöbén” címmel irt cikket a politikai helyzetről. A lap megállapítja, hogy a Jorga-kormány sorsa meg van pecsételve és elkerülhetetlen volna az egész rezsim bukása, ha a liberálisoknak ne állana érdekében az, hogy a jelenlegi parlament életét meghosszabbítsák.

RADIO MUSOR

Kedd, szeptember 8.

Bukarest. 6.00: Dumitrescu-zenekar. Könyv és román zene. 7.10: Dumitrescu zenekar. 8.20: G. 9.00: Rádiózenekar. 9.45: Baumann-Radulescu Rózsa énekesnő dal-estje. 10.15: Rádiózenekar.

Budapest. 10: Egyházi zene. 11.15: Görög katolikus magyar istentisztelet. — Utána: Időjelzés, időjárás. Majd: Az I. honvédegyalozred hangversenye. Szűnetben rádiókrónika. 2: Grammofónhangverseny. Utána: Litvánia nemzeti ünnepe. 5: A Weidinger szalózenekar hangversenye. 6.45: Simonffy Kálmán, a népdalköltő. 7.20: Vidám est. Utána körülbelül 9.20: Időjelzés, időjárás, sporteredmények. Majd: Horváth Gyula és cigányzenekara, valamint a Fejes szalózenekar. Bécs. 10.15: Dostal-zenekar.

Szerda, szeptember 9.

Bukarest. 6: Rádiózenekar. Vegyes és román zene. 8.20: Grammofón. 9: Löbel Elvira zongoraművész nő játéka. — 9.45: Zenes jelenet. 10.15: Theodorescu hegedűművész játéka. Budapest. 9.15: Az Országos Postászenekar hangversenye. 12.05: Hangverseny. — 3.30: Morse-tanfolyam. 4.15: Bozay Margit elbeszélése. 5: A magyar vizsla. 5.25: Vörös Károly és cigányzenekarának hangversenye. 6.30: Olasz nyelvoktatás. 7: Remélhetünk-e jobb világot? Zilahy Lajos előadása. 7.30: Klasszikus operettrészletek. 9: Pontos időjelzés, időjárás, hírek. — 9.15: Zongora-hegedű szonáták. Utána körülbelül 10: Időjárás. 10.10: Dr. Mező Magyar Imre és cigányzenekarának zene Ferenc németnyelvű előadása. — Utána: néje.

Mezőgazdasági Bank és Takarékpénztár Rt.

CLUJ, C.A.L. REG. FERD 7 SZ.

Fióktintézetek: Dej-Dés, Beclean-Betlen, Cehul-Silvaniei-Szilágycseh Jibou-Zsibó, Zălau-Zilah. Affiliált intézetek: A Nagyenyedi Kisegítő Takarékpénztár R.-T., Aiud-Nagyenyed és ennek Uioara-Marosujvári fióktintézete

Saját tőkéi 60 millió lei

Foglalkozik a banküzlet minden ágazatával. Átutalásokat bel- és külföldre legelőnyösebben és legpontosabban eszközöl

Engedélyezett devizahely!

Érdekes vi
E
k
r

Dr. Pop
deki ba

Cluj-Kolozsvár Kelet tudósítója Jorga-kormányt is bevezette a sa ben meghonosult gához hívja a k saít, hogy ismer és az ország he ezuttal is kerek galmazta meg n intervjunak ez azt a hatást, m many hivatalos ná a nyilvánoss dason annál in mert dr. Pop V irók kérdéseit, rollálta monda nak, hogy a m expozéjára. A n ban ezuttal sen tól a közlésekt sonló körülmé tak: tömör volt ben kielégítő. a kormány áts zásáról keringő a belső hitelv dult operációk — végre hivat sást, amely a k sajtónak kijár. mégsem lettün sági hitelek m paraszt-terhek tisztviselő és nek dolgában nyilatkozatot.

A korm
Expozéjána dr. a kormán hivatalos cáf — Azok a k tozással kapo resti és vidék ten alapot n határain mo

Ugy a kor szervezésé

Arra vo sági adós ban fog t letsen a r ján nyert mertette tositott in ni kívánja sulyosan vállaira. indokolt s adók ötvé ségek. Az insé korica se hogy a ké délyben. Beszaráb tivá utjá vidékeke fogja kit és nyugó lyozta, h

Műfestés, vegytisztításban ugy kivitel, mint olcsóságban CZINK vezet

Érdekes vita miniszter és újságírók között a sajtószabadság kérdésében

Erdély minisztere nyilatkozik az aktuális kérdésekről és megmossa az „alarmirozó” sajtó fejét

Dr. Pop Valer hivatalosan cáfolja a miniszterelnök lemondásáról és a kormány átszervezéséről szóló híreket. Nyilatkozat az inséges vidékekről, a nyugdíjról és a községi pótdóról

Dr. Pop Valer szerint a kormány rövidesen megoldja a vidéki bankok szindikalizálásának tervét

Cluj-Kolozsvár, szeptember 7. (Az Uj Kelet tudósítójától). Dr. Pop Valer, a Jorga-kormány erdélyi minisztere nálunk is bevezette a sajtófogadásoknak Bukarestben meghonosult szokását és időnként magához hívja a kolozsvári sajtó munkatársait, hogy ismertesse előttük a kormány és az ország helyzetét. Erdély minisztere azt a közléstől, precíz mondatokban fogalmazta meg nyilatkozatát és éppen az intervjunak ez a körülmények módja kelti az érdeklődést, mintha a miniszter a kormány hivatalos kommunikációját továbbítaná a nyilvánossághoz. A hétfői sajtófogadást annál inkább domborított ki ez, hiszen az erdélyi sajtó munkatársai nem is várva az újságírók kérdéseit, az előtte fekvő ívről kontrollálta mondanivalóját, bizonyítékul annak, hogy a miniszter alaposan elkészült az érdeklődésükre. A miniszteri nyilatkozat azonban ezúttal sem sokban különbözött azoktól a közlésektől, melyeket miniszterek hasonló körülmények között mondani szoktak: tömör volt és határozott, de csak részben kielégítő. Erélyes cáfolatát hallottuk a kormány átszervezéséről és Jorga távozásáról keringő hírekről, izelítőt kaptunk a belső hitelválság szanálásáról megindult operációk mibenlétéről, megkaptuk — végre hivatalos helyről is — a fejmosást, amely a kormány felfogása szerint a sajtónak kijár. Sokkal okosabbak azonban mégsem lettünk, mert sem a mezőgazdasági hitelek megoldásának, sem az egyéb paraszt-terhek enyhítésének, sem pedig a tisztviselő és nyugdíjhátrálékok rendezésének dolgában nem kaptunk megnyugtató nyilatkozatot.

A kormányválság hivatalos cáfolata

Expozéjának első részében Pop Valer dr. a kormányválság híreiről a következő hivatalos cáfolatot közölte:

— Azok a hírek, amelyek a kormányválsággal kapcsolatban a különböző bukaresti és vidéki lapokban megjelentek, minden alapot nélkülöznek és a fantasztikum határain mozognak.

Ugy a kormány távozásáról, mint átszervezéséről szóló hírek légből kapottak.

A kormány tovább folytatja a pénzügyi és gazdasági válságok áthidalására folytatott munkáját és ebben a munkában a hasonló hírek nem befolyásolják. A kormány mélyen elítéli ezeket a tendenciós híreket, amelyek a mai körülmények között alkalmasok arra, hogy megnehezítsék a szanálási program végrehajtását. Ennek a szanálási programnak egyik legfontosabb része a mezőgazdasági adósságok rendezése, amely ma már a megvalósulás stádiumában van. A kormány október hó folyamán rendezni kívánja a paraszt-terhek kérdését és októberben ezek a munkálatok befejezést fognak nyerni.

Törlik a községi pótdórót

Arra vonatkozólag, hogy a mezőgazdasági adósságok rendezése milyen formában fog történni, nem nyilatkozott részletesen a miniszter, hanem erdélyi körútján nyert tapasztalataira tért át és ismertetette az ezekkel kapcsolatban fogantott intézkedéseket. A kormány törölni kívánja a községi pótdórót, amelyek súlyosan nehezdednek a paraszt lakosság vállaira. A pótdórót a jövőben csak egészen indokolt szükség esetén a községi egyenes adók ötven százalékáig vehetik ki a községektől.

Az inséges vidékek számára kiutalt kukorica segéllyel kapcsolatban kijelentette, hogy a kérdést úgy kívánja a kormány Erdélyben is megoldani, mint ahogy azt Beszarabiában tette. A Centrala Cooperativa útján a segélyt Máramarosban, a móc vidékeken, Szatmárban stb. természetben fogja kiutalni. Rátért azután a tisztviselői és nyugdíjhátrálékok kérdésére és hangsúlyozta, hogy a késedelmes kifizetések mel-

lett azzal kapcsolatban is sok a panasz, hogy vidéki tisztviselők és nyugdíjasok nem részesülnek egyenlő elbánásban a megyeszékhelyeken élőkkel. Erre vonatkozólag is fognak megoldást találni és reméli, hogy az inkasszók normalizálódásával egyidejűleg a kifizetéseket is rendszeresíteni fogják.

A vidéki bankok koncentrálásának terve

Ezután a vidéki bankok szindikalizálásának tervére tért át dr. Pop Valer és a nagyfotosságu kérdésben a következőket mondotta:

— A kormány, mint ahogy szindikátusba tömörítette a nagybankokat, meg akarja valósítani a vidéki bankok szindikalizálásának s koncentrálásának tervét is. A pénzügyi válság elsősorban a bankokra nehezedik és éppen ezért a kormány a magánhitelek konszolidálását eminens feladatnak tekinti. A vidéki bankok szindikalizálásával lenne csak megoldható, hogy a bankok jelentékenyen redukálni tudják

A kormány és a sajtó „alarm” hírei

— A sajtóban napról-napra olyan vész-hírek látnak napvilágot, amelyek rendkívül károsak lehetnek az ország szempontjából. Ezek a hírek, úgy a politikai, mint pénzügyi kérdésekben, nélkülöznek minden alapot és alkalmasak arra, hogy a kormány működését, melyet az ország szanálásáért folytat, károsan befolyásolják.

A tendenciós és komolytalan hírek már az alarmirozás jellegét öltötték fel és innen erednek azok a verziók is, hogy a kormány a sajtó megrendszabályozására készül.

A kormánytól távol áll minden erőszakos intézkedés, de erélyesen fel kell hívni a sajtó figyelmét a helyzet nehézségeire és arra, hogy alarmhíreivel ne veszélyeztesse az ország érdekeit.

Vita a miniszter és az újságírók között

— A sajtó megrendszabályozásával kapcsolatban — jegyezte meg ekkor az Uj Kelet munkatársa — a kisebbségi sajtónak külön panaszja van. A Neamul Romănescben megjelent vezércikk, amelyet Jorga miniszterelnök urnak tulajdonítanak, nem az egyetemes sajtót.

hanem csak a kisebbségi sajtót részesítette abban a megtiszteltetésben, hogy büntetőintézkedéssel fenyegette meg.

Pop Valer dr. erre a megjegyzésünkre kissé nidignálódva, de nem egészen kielégítően válaszolt.

— A kormány esetleges intézkedései természetesen a kisebbségi sajtóra is vonatkoznak, de éppen úgy áll a tuzásokra hajlamos többi lapokra is. A mai viszonyok között — ismétlem — nem szabad a

terheiket.

Eppen ezért a kishankoknál bizonyos mérvű koncentráció is lényeges szükségességgnek tartunk.

Ezek a munkálatok folynak és rövid időn belül befejezést fognak nyerni. A bankszindikátus, illetőleg koncentráció végrehajtásánál a kormány szem előtt fogja tartani, hogy

a pénzügyi és gazdasági érdekeken kívül egyéb szempontok ne érvényesülhessenek.

Értem ezalatt azt, hogy ezekből a tárgyalásokból ki kell küszöbölni a politikát és meg kell akadályozni azt, hogy a szindikalizálás pártpolitikai érdekeknek kedvezzen.

Ezután más témára tért át dr. Pop Valer: a sajtó megrendszabályozásának kérdésére. A miniszter megkísérelte az újságírók jelenlétében szavait mérsékelni, de így is elég szigorú szavakat talált a sajtó „magartartásának” megbélyegzésére:

A kormány és a sajtó „alarm” hírei

kormány helyzetét alarmhírekkel megnehezíteni.

— A kisebbségi sajtótól — mondotta munkatársunk — távol áll az a szándék, hogy alarmhíreket terjesszen. Sőt, éppen a kisebbségi sajtó volt az, mely a napok-tal ezalatt lezajlott bankkrízisben magatartásával segítette hozzá az érdekelteket a nehézségek áthidalásához. Komoly gazdasági körökben is beismerik, hogy az erdélyi sajtónak jelentékeny szerepe van abban, hogy a bankválságot viszonylag komoly megrázkódtatások nélkül éltük át.

A politikában is...

— Figyelemmel kísérem ezt az állás-

foglalást is — mondotta erre a miniszter — és csak helyeselni tudom, hogy a sajtó a krízis napjaiban támogatta az érdekelteket. De arra kell kérnem az urakat, hogy ezt a magartatásukat ne csak a gazdasági, hanem a politikai kérdésekben is fenntartsák.

Lapunk munkatársa erre a következőképpen felelt:

— A kisebbségi sajtó nem adhatja fel azt a jogát hogy a politikai élet megnyilvánulását ne úgy kommentálja, ahogyan azt a kisebbségi és egyetemes érdekek megkívánják. Nem áll azonban az, hogy a kisebbségi sajtó alarmhíreket közölne. Amikor Goga Octavian nyilatkozatban jelentette ki, hogy az országot csak egy lépés választja el a forradalomtól és amikor Averescu marsall is vészes színekben festette meg az ország helyzetét,

éppen a komly kisebbségi sajtó volt az, mely ezeket a nyilatkozatokat reális értékre szállította le.

Ha pedig komoly politikusok, volt miniszterek és pártelnökök közölnek hasonló nyilatkozatokat, hogyan terhelheti a sajtót az alarmhírek felelőssége?

— Egészen más az — folytatta a vitát a miniszter —, ha egy ellenzéki politikus ad alarmirozó nyilatkozatot és más, ha egy lap nem létező dolgokat közöl. Értem ezalatt a politikai kérdéseket...

Allamérek vagy csak Jorga professzor érdeke?

Eddig a miniszter még nem mondta, de mindenki megértette, hogy itt a Jorga professzor személye ellen indított koncentrikus támadásokról van szó. Dr. Pop Valer az egyik kolozsvári lap mai számára hivatkozik, mely az első oldalon jelenti be, hogy Jorga távo-zása még a héten esedékes

— Ilyen hírekre gondolok — mondotta a miniszter — ezek megrendítik a lakosság bizalmát a kormányban. Ha ilyen hírekkel szemben kénytelenek leszünk az alarntörvényt alkalmazni. Nincs szó cenzuráról, a sajtószabadság felfüggesztéséről. Azt kívánjuk az uraktól, hogy nagyobb kontrollal dolgozzanak és híreik hi telességéről győződjenek meg, mielőtt azokat közlik.

Hangoztattuk, hogy az erdélyi sajtó politikai híreit a bukaresti sajtó alapján közli. Ha tehát rendszabályozásnak helye van, úgy azt Bukarestben kell kezdeni.

Ez az egy pont, amelyben miniszter és újságírók tökéletesen egyetértettek. A sajtófogadás a miniszter „barátságos” fel szólításával ér véget, mely arra hívja fel a sajtót, hogy támogassa a kormányt az ország szanálásának nehéz munkájában.

Parlamenti bizottság elé állították Berenguer spanyol tábornokot

Madridban a kommunisták megakariák ostromolni a fogházat. Barcelonában a közúti- és villamosvasutak munkásai munkába állottak

London, szeptember 7. Madridi jelentés szerint Berenguer tábornok, volt miniszterelnököt a parlamenti vizsgáló bizottság elé állították.

A bizottság ma délelőtt kezdte meg kihallgatását. Berenguer a katonai fog házból vezették a bizottság elé. Ezzel egyidejűleg Madridban a kommunisták meg akarták ostromolni az állami letartóztatási intézetet, hogy a foglyokat kiszabadítsák. A karhatalom felvont a fogház környékére s az odavezető utakat is elzárta. A kommunisták

erre a Adocha téren rendeztek tüntetést s összeütköztek a karhatalommal. Számos letartóztatás történt. Kommunista röpiratokat a rendőrség nagy mennyiségben kobozott el.

Barcelonában a közúti vasutak és autobusok alkalmazottai munkába állottak. A sztrájknak előreláthatóan teljesen vége lesz. A szindikalistáknál tartott házkutatásoknál ujjab 94 bombára akadtak.

— Az osztrák bankkamatláb mérséklését a jegybankhoz delegált külföldi tanácsadó hiusította meg. Bécsből jelentik: Pénzügyi és bankörökben az osztrák bank rátaleszállítást az Angol Banknak járó és 17-én esedékes újabb törlesztési részlet visszafizetése utáni időpontra várják. A múlt héten a bankkamatláb mérséklést Bruyns, az osztrák jegybank vezetőségébe delegált külföldi tanácsadó hiusított meg.

— Lassu javulás várható az időjárásban. Budapestről jelentik: A meteorológiai intézet időjárásprognózisa szerint gyengülő széllel, esőkkel esőhajlammal lassu javulás, de az évszakhoz képest még mindig hűvösebb időjárás valószínű. Különösen éjszakai lehűléssel. A hőmérséklet Budapesten ma délben 16 fok Celsius volt.

HIRDESSZEN AZ UJ KELETBEN HIRDETÉS AZ ÜZLET LELKE.

Rohamosan közeledik

Főnyeremény: 1,000,000 Lei
Közel 2000 nyeremény,
2,700,000— lei értékben

Siessen vegyen Zsidó Kórház sorsjegyet!

100 lej egy sorsjegy ára 100 lei!

Postal megrendelésnél az utánvételezést és portóköltséggel együtt is csak 100 lej egy sorsjegy.

Zsidó Kórházgyesületek Központi Sorsjátékintézősége Cluj, Piata Unirii 20.

skedők
ebe!

már csakis az
elent
קול יהוד
án ABC köny-
nak.
1000 lei
pható
weig Cluj
ereskedés
etpéldányt !!

lelnökei, szeptem
értekezletet tart

mondás küszöbén
szeptember 7. A
ban „A kormány
cimmal irt cik-
A lap megállá-
ny sorsa meg
netetlen volna az
a liberálisoknak
hogy a jelenlegi
zabbtsák.

USOO

ber 8.

titrescu-zenekar.
10: Dumitrescu
diózenekar.9.45:
a énekesnő dal-

zene. 11.15: Gő-
stentisztelet. —
s. Majd: Az 1.
versenye. Szü-
rammofonhang-
ia nemzeti ün-
lónzenekar hang
Kálmán, a nép-
Utána körülbe-
és, sporteredmé-
yula és cigány-
és szalózenene-

kar.

ber 9.

kar. Vegyes és
mofón. 9: Löbel
játéka. — 9.45:
dorescu hegedű-

ágos Postászene-
Hangverseny. —
15: Bozay Mar-
gyar vizsla. 5.25:
nekarának hang
voktatás. 7: Re-
? Zilahy Lajos
s operettrészle-
tőjárás, hírek. —
áták. Utána kö-
10.10: Dr. Mező
zenekarának ze-
dása. — Utána:

gi Bank
ztár Rt.

ERD 7 SZ.

s. Beclean-
-Szilágycseh
ah. Affiliált
edi Kisegítő
Aind-Nagy-
Marosujvári

1110 lej

let minden
at bel- és
en és leg-
özöl

vizahely!

vezet

Otven zsidó fiu közül csak hatot vettek máramarosszigeti állami gimnáziumba

Csak extrabugetáris osztályban tanulhatnak a zsidó fiuk, de ehhez nincs elegendő pénz

Sighet-Máramarossziget, szept. 4. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Ciple tanár ur, a szenátor megreszeli a torkát és az újságírók felé fordul. Zavarba van, tagadhtalan, s ezzel úgy hat, mint aki merész elhatározások előtt áll. Vár egy kicsit (pontosan hét másodpercet, mert ennyi szokás...) majd fátyolozott hangon ejti:

— De kérem, más országokban már rég bevezették a numerusz klauzuzst, mi sem bírnánk másképen megküzdeni a nagy hullámokkal...

Szemelláthatólag megkönnyebbült. Kielégítő választ adott. Elfogadhatót. Most már tudnak az urak mindent és sük, tájékozottassák a közvéleményt.

Tehát: Máramarosmegyében egyetlenegy középiskola van, a szigeti „Dragos Voda” liceum. Negyvenegy zsidó fiu ment át az első osztály felvételi vizsgáján, ezek közül az első osztályba beirtak — hatot.

A többinek nincs helye. Betelt a létszám. Már mint a zsidók létszáma. Mert ugyebár, más országokban már rég bevezették a numerusz klauzuzst, nagyon régen, s a nagy hullámmal, no igen, itt is csak meg kell küzdeni.

Hivatalos indokok...

Ne tessék félreérteni, ez nem hivatalos indok. Nem is létezik hivatalosan ilyen rendelet. Ez csak Ciple tanár urnak a privát véleménye, amolyan szenátori, különbejáratu felfogás. A tényleges felvilágosítás Serban urra tartozik, az igazgatóra. Itt van ő is, csak benézett valamelyik osztályába, no már itt is van.

Ő nem tehet róla — mondja. Az első osztály ötven tanulóval indulhat. Ő megtett mindent, táviratozott, kérte a minisztert, engedjenek legalább hatvanat, de még nem jött válasz.

— Direktör ur — tesszük fel a kérdést — mivel magyarázható az a döbbenetes szám, hogy negyvenegy zsidó fiu közül csak hatot vettek fel?

Kínos kérdés. Hogy pont ilyen sikra terelődik a beszélgetés. Az állam leépítéseket eszközöl a közoktatás terén, nincs módjában párhuzamos-osztályt felállítani.

Ezért csak ötven gyerek tanulhat ezidén az első osztályban. De ebbe kapaszkodni, hogy csak hat zsidó fiut vettek fel — bocsánat, ez egy kicsit furcsa.

— A zsidó fiuk — mondja Serban igazgató — nem akarják megtanulni a román nyelvet. Így törtenhetett meg, hogy amikor a kilencvenkét összejelentkező közül ötvenet kiválogattak — csak hat zsidó fiu maradt közöttük.

200.000 lejért extra-bugetáris osztály...

Nem akarják megtanulni a nyelvet. Csak az, hogy nem akarják. Azok, akik itt tanulnak, ha kimennek az udvarra játszani, vagy magyarul beszélnek, vagy jidisül. Mert eszesek — ez kétségbevonhatatlan. Az elemi iskolában jó médiával vizsgáztak. Sőt, a középiskolában is zsidó fiuk a legjobb tanulók. De úgy általában nem akarják megtanulni a nyelvet. Ugy általában — ezért vettek az első osztályba csak hatot fel közülük.

De azért nincs minden elveszve. Az igazgató ur már tett is ajánlatot a megoldásra vonatkozólag és már tárgyaltak is a szülőkkel róla.

— Miután az államnak nincsen módjában párhuzamos osztályt felállítani, egy extra-bugetáris osztály felállítására gondoltam, melynek költségeit a szülők fedeznék. Körülbelül 200.000 lejre van szükség. Lehet, hogy valamivel több de az lényegében mindegy.

13 teherbíró szülő...

Dehogy bírja mind. Dehogy. Velük csak annyit köölttek kezdetben, hogy

gyermekük átment a felvételin, de még sincs hely számára az iskolában, mert az összes helyek el vannak foglalva. Valami megmagyarázhatatlan rémület vett akkor rajtuk erőt. Az az érzés, amikor a gyermek éhes, sir, kenyeret kér az apjától, de ő nem adhat neki, mert nincs. Aztán olyasmit hallottak, hogy talán, pénzzel talán mégis lehet csinálni valamit. 500 lejekre gondoltak. Olyan is akadt, aki csak 300-ra. Ezt valahogy csak előteremtik. Majd ezrest említették és szülői értekezletet hívtak össze. Husz gyermek szülője jött el. Előadták a tervezetet. Extra-bugetáris osztály, kémi fogják a miniszter hozzájárulását, ha nem adja meg, akkor is meg lehet csinálni, de akkor magántanulási jellege lesz. Az év végén éppen úgy átmehetnek, mint a többiek, a rendeseik. Körülbelül 200.000 lej szükséges ehhez.

A szülők meghallgatták a tervezetet, de a végén már azon vették észre magukat, hogy csak tizenhárman vannak. S ki tudja, ha sokáig tartott volna, akkor aligha marad ott valaki.

200.000 lej. Lehet, hogy valamivel több, de ez lényegében mindegy. Mind-egy, mert ki bírná ezt a terhet a szigeti szülők közül?

Amikor maga az állam sem bírja.

Egy kis „tanügyi kalkuláció...”

Ciple tanár ur, a szenátor, sajnálja a szülőket, akiknek gyermekei kimaradtak az iskolából. Tudja, hogy az ilyesmi bosszuság. Nem is azért mondja. De a teher — az más. Tessék csak egy kicsit utánagondolni:

— A paraszt ember behozza gyermekét a városba. Internátusba adja, ez 12 ezer lej. Két-háromszor egy évben a gyermek hazautazik, néha a szülő is meglátogatja. Ez már majdnem 15 ezer lejre rug. Hát a kereskedő (csak így mondta: a kereskedő...) miért uszsa meg olcsóbban?

Kell a szelekció, más országban már rég bevezették a numerus klauzuzst, de Ciple tanár urnak, a szenátornak, szive van. Nagy, jószágos, emberi szive. Ő felkarolja az ügyet, hadd tanuljanak a kereskedők gyermekei is. Ha meglesz a pénz és a kereskedők kérvényt csinálnak, akkor ő hajlandó elmenni a minisztériumba és kérni az extra-bugetáris osztály nyilvánossági jogát.

Ha meglesz a pénz... De nincs meg. Se az államnak, se a szülőknek.

Csavarogjanak hát a kereskedő-gyermekek és zülljenek el.

Egy fájdalmas momentó

Mert a máramarosi zsidóságon végzet meggy teljesedésbe.

Eddig persze senki sem akart róla beszélni. Titkolták, tagadták, szégyeltek. Máramaros zsidói nem ismerték be

legigazabb percekben sem, még önmaguk előtt sem. Csak most, hogy gyermekeik az uccára kerültek, hogy az egyetlen középiskolán Máramarosban bevezették numerusz klauzuzst, burkolt de annál veszedelmesebb formájában, kezdenek ráeszmélni arra, hogy itt valami nincs rendjén.

S a máramarosi zsidóság öncsalását leleplezi egy momentum is, mely minden tekintetben alkalmas arra, hogy a nemtörődöm-szülőket is egy pillanatra gondolkodásra késztesse.

Máramarosnak két zsidó elemi iskolája volt eddig. Az egyiket a szigeti ortodox hitközség, a másikat a szefárd hitközség tartotta fenn. Huszonhárom éve áll fenn a szefárd hitközség iskolája. Minta-iskola volt, a régi Magyarország északkeleti megyéinek első zsidó iskolája. Nos, ez az iskola ebben az évben nem nyitotta meg kapuit, hanem egy kis hirdetmény útján közölték az

Szenzációs reklámárak

Nagyság	H. W.	Selyem csikkokkal
No. I. 120/165	170.—	
No. II. 130/175	230.—	
No. III. 140/185	290.—	
No. IV. 150/195	350.—	

Special Töröskzerű Tirkisch	
310.—	290.— 460.—
380.—	370.— 540.—
450.—	450.— 620.—
520.—	530.— 700.—

Elegáns selyem taliszok 40/170 cm. 275.— 60/170 cm. 350.— 120/180 cm. 700.— lej, készen felszerelve bortníval 120 lejes felár.

Fabrica de t xtil Bectean, jud. Someş

érdekeltekkel, hogy anyagi eszközök hiánya miatt az iskola megszűnik. Kettő volt eddig. Ezután csak egy lesz.

Negyvenháromezer zsidó lélek. Egyetlenegy elemi iskola. S az egyetlenegy középiskolában csak hat zsidó fiut vesznek fel.

Nem gondolják az urak: — kéne itt tenni valamit...

Schön Dezső.

Bristolban megnyit a harminchatodik angol szakszervezeti kongresszus,

mely a munkanélküliségélyek változatlan fenntartása és a mieelőbbi választások kiírása mellett foglalt állást

London, szeptember 7. Ma délben Bristolban megnyit a 36-ik szakszervezeti kongresszus, melynek a jelenlegi politikai helyzet még külön is jelentőséget kölcsönöz.

Haydoney elnöki megnyitójában ismertette a helyzetet. Rámutatott arra, hogy a sötét hatalmaknak sikerült megbuktatniok a munkáskormányt s helyé-

be új kormányt helyeztek az ország élére, amely a diktatúrához hasonló eszközökkel készül vezetni az ügyeket. Az elnök hangsúlyozta a munkanélküli segélyek jelenlegi nivón megmaradásának szükségességét és követelte a parlamenti választások mieelőbbi megtartását.

Rossz, rosszabb és nagyon rossz...

Egy francia publicista három csoportba osztja a világ összes államait, aszerint, hogy milyen mértékben szenvednek a gazdasági válságtól

Párizs, szeptember 7. Bertrand de Juvenel ismert francia publicista az egyik párizsi napilap hasábjain foglalkozik a világ gazdasági és pénzügyi helyzetével. A cikk rendkívül érdekes szinoptikus táblázatra támaszkodik, amely az államokat kontinensek szerint három kategóriába osztja: könnyű, súlyos és veszedelmes gazdasági válsággal küzdők csoportjára. A francia publicista szerint a három kategória a következő képpen alakult:

1. **Könnyű és orvosolható válságban szenvedő államok:** Franciaország, Hollandia, Svájc, Svédország, Norvégia, Izland és Dánia. Amerikából: Paraguay, Ázsiából: India, Océániából: Új-Zeland.

2. **Súlyos válsággal küzdő államok:** Portugália, Csehszlovákia, Ausztria, Románia, Jugoszlávia, Bulgária Olaszország, Görögország, Belgium, Magyarország. Amerikából: Chile, Bolívia, Columbia, Uruguay, Venezuela, Ázsiából: Sziám, Indo-Kína Holland-Kelet-India, Afrikából: Az összes angol gyarmatok és a déli dominiomok.

3. **Államok, amelyekben a gazdasági válság gazdasági, társadalmi és politikai téren súlyos visszahatásokkal fenyeget:** Németország, Ausztria, Finnország, Lengyelország, a Balti államok, Amerikából: Az Egyesült Államok, Kanada, Mexikó, Cuba Argentína, Brazília, Peru. Ázsiából: Japán Kína. Afrikából: Egyiptom, Océániából: Ausztrália.

Ez a táblázat, ha nem is fedi teljesen a valóságot, mégis igen érdekes áttekintést nyújt a világválság elosztódásáról. Meglepetésszerűen a krízis nem annyira a szegény államokat sújtotta, hanem inkább azokat az országokat támadta meg, amelyek eddig a legnagyobb bőségben éltek: Egyesült Államok, Argentína, Kanada, Japán, Ausztrália, stb.

Dávid Golder

A szegény zsidófiuból lett nagystilű bankár életének regénye fölemelkedéstől bukásáig. Irene Nemirovszkij regénye egyike az utóbbi évek legnagyobb sikerű könyveinek. Ara füzve 136 lej, Ara kötve 204 lej. Kapható az UJ KELET könyvosztályában.

Ki az áruval.

mert költözünk!!!

Mindent el akarunk adni, mert új üzletbe, új áru kell! Olcsó árainkról győződjék meg személyesen

Platsintár Testvérek

Cluj, Calea Regele Ferdinand 11-a

Léle

Cluj-Kolozs nap, e hó avatták fel kolozsvári u elözöleg regg ség színhely ahová néhán nagy számba erdélyi zsidó fiának megalból az alkal léket állított keztek a szón Fischer Sánd meiről, mége ja a kiváló f bánat, utána vár zsidósága siettek oda, a dolásából, ad József sok a felavatni kész rök otthonát, Kelet már töl előtt az uj k merik minden lötti munkána tett, hogy ezt alatt tető alá a befejezés, a juk újságírói

Dr. Se

Dr. Sebestyén sok közepette előbb román, következőket m

Hölgyeim és

A fájdalom kordjai uralfálanatban a mi hogy a Sebest kórház uj épít apám utolsó átanak megfele tészerű haszn

Könybe lább arra, — aki e egyéniségének lelo akaratelha

sai s különösen iránti meleg é bánatos szívvél — hogy miért nemes intézmén gettetett meg, resztül a köz é kasságának egy féjlődött gyúr

hessék, hogy a gen velünk eg Mindenhatónak tal csodált és na nek a megalkot már örökidőkre nemcsak az ó, — lyi zsidóságnak

Még most is alapítvány meg hangzott és hat valló kijelentése

A legtöbb em tékony alapítván azt végrendeleti lóan teszi. En a intézkedem, mer alkotásomban s vezzem az alapí matait, további m mányokkal óhaj matoztatni.

A sors rendeléskészletlenek és vid ideig engedte alapítónknak, h nyörködhesem ujjab adományai

A Mindenható ban lázadoznunk kell találnunk al nem ismerve bát munkában attól a amelyet boldogul kijelölt s amely m

Az Uj Kelet kórház melléklete

Lélekemelő ünnepek közepette avatták fel a kolozsvári zsidó kórház új épületét

Cluj-Kolozsvár, szeptember 7. Vasárnap, a hó 6-án délelőtt fél 11 órakor avatták fel fényes külsőségei között, a kolozsvári új zsidó kórházat. Ezt megelőzőleg reggel 9 órakor megható ünnepség színhelye volt a régi zsidó temető, ahová néhai **Sebestyén Dávid** tisztelői nagy számban zarándokoltak el, hogy az erdélyi zsidó közelet e markáns vezérfőnökének megadják az utolsó tiszteletet abból az alkalomból, hogy családja sírmelegét állított neki. Mégegyszer megemlékeztek a szónokok, **Glasner Akiba** főrabbi, **Fischer Sándor** főrabbi, az elhunyt érdemeiről, mégegyszer felsírt a gyász hangja a kiváló férfiú elvesztése fölött érzett bánat, utána a közönség és egész Kolozsvár zsidósága és a vidéki kiküldöttek elszármazottak, ahol **Sebestyén Dávid** elgondolásából, adományából fia dr. **Sebestyén József** sok agilis munkatársával együtt felavatni készülték az élők, az élni akarók otthonát, az új zsidó kórházat. Az Uj Kelet már többször ismertette olvasói előtt az új kórház épületét, olvasóink ismerik minden fázisát annak az emberföltött munkának, melyet a vezetőség kifejtett, hogy ezt a szép művet ily rövid idő alatt tétő alá hozza ez alkaommal csak a befejezés, a beteljesülés ünnepét akarjuk újságírói hűséggel regisztrálni, ha-

bár azt a lelkes hangulatot, mely az ünnepeken uralkodott, tollal visszaadni amugysem lehet.

Megboldogult **Sebestyén Dávid** minden érdeme mellett minden dicsőretek az alkalommal fiaé: dr. **Sebestyén József**, aki kórházegyesületi elnöki minőségében igazán herkulusi munkát végzett. Százézernyi magán és közügyekben való elfoglaltsága mellett mindig talált magának időt, nagyon sok időt a kórház ügyei számára, az építkezésre, az anyagi eszközök előteremtésére és mert akart, mert tudott akarni, erős kitartással, hozzáértéssel, lelkesedéssel és áldozatkészséggel.

Mindenki ott volt az ünnepeken, helyi és vidéki zsidó testületek képviselői, a helyi hatóságok, a hadsereg képviselője, **Hatiegan Iuliu** rektor, volt miniszter, **Hodor Viktor**, erdélyi államtitkár, a városi tanács, **Bornemissa Sebestyén** az élén, **Racovita** prodekán, **Papilian** dékán, dr. **Basiota** megyei és dr. **Vlad** városi főorvosok, a Kolozsváron székelő konzulok, egyházi hatóságok, stb. stb. Vidékről a nagyváradi zsidó kórház és Chevra több kiküldöttel, a szatmári kórházegyesület. Temesvár, Szatmár, Marosvásárhely, Déva, Torda, Dés, Magyarlapos, Tövis stb. kiküldöttségei és a kolozsvári zsidóság színe-java.

Dr. Sebestyén József elnöki megnyitó beszéde

Dr. Sebestyén József elnök lelkes taps közepette nyitja meg az ülést, majd előbb román, később magyar nyelven a következőket mondja:

Hölgyeim és Uraim!

A fájdalom lelket marcangoló akordjai uralják egész lényemet e pillanatban a midőn Önök előtt állok, hogy a **Sebestyén Dávid** és neje kórház új épületét boldogult édes apám utolsó óráiban kifejezett akaratának megfelelő formában a rendelkezés szerinti használatnak átadom.

Könybe lábbadt szemekkel gondolok arra, — aki ezen intézményt az ő egyéniségének s egész lényének megfelelő akaratelhatározással, — embertársai s különösen a szegény betegek iránti meleg érzésével életre hívta s bánatos szívvel nyílik panaszra ajkam, — hogy miért van az, — hogy épp e nemes intézmény alapítójának nem engedtettem meg, hogy egy emberöltőn keresztül a köz érdekében kifejtett munkásságának egyik leggyönyörűbben kifejlődött gyümölcsében gyönyörködhessék, hogy a mai lélekemelő ünnepeken velünk együtt adhasson hálát a Mindenhatónak, ennek a mindenki által csodált és nagyrabecsült intézménynek a megalkotásáért, — amely most már örökidőkre szólóan fogja hirdetni nemesak az ő, — hanem az egész erdélyi zsidóságnak a dicsőségét.

Még most is a fülemben csengenek az alapítvány megtétele alkalmával elhangzott és határozottan egyéniségére való kijelentései.

A legtöbb ember, — ha jelentős jótékony alapítványt akar gyakorolni, — azt végredeleltelen halála utánra szólóan teszi. Én azonban már életemben intézkedem, mert gyönyörködni akarok alkotásomban s ahelyett, hogy én élvezzem az alapítványra szánt tőke kamatait, további munkával és újabb adományokkal óhajtom azt állandóan kamatoztatni.

A sors rendelkezései azonban kifürkészhetetlenek és sajnos csak igen rövid ideig engedtettem meg boldogult főalapítónknak, hogy alkotásában gyönyörködhessék s hogy alapítványát újabb adományaival növelhesse.

A Mindenható rendelése ellen azonban lázadoznunk nem szabad s vigaszt kell találnunk abban, hogy akadályt nem ismerve bátran megyünk előre a munkában attól a szellemtől vezetettve, amelyet boldogult főalapítónk nekünk kijelölt s amely munka felemel minden-

hatatlan akarata folytán szeretett édes apám elhalálozásával bennünket ért, megnyugvással és örömtől csillogó szemekkel gondolok arra, hogy ez a szentély, amelynek felépítésére **Dávid** atyám az Örökkévaló dicsőségére minden amelyet az Örökkévaló dicsőségére minden képzeltet meghaladó energiával és áldozatkészséggel befejeztünk, az erdélyi zsidóság történelmébe ép oly fényesen fog csillogni miként **Salamon király** temploma s örökkön örökké szószólója lesz a zsidó kulturának, jótékonyának és áldozatkészségnek.

Dr. **Sebestyén József** ezután a jelenlévő magas állami funkcionáriusok felé

Glasner Akiba főrabbi felavatja a kórházat

Ezután **Glasner Akiba** főrabbi magas szavakkal és költői lendületű beszéddel avatta fel a kórházat:

— Büszkén és előkelően állanak a modern épület falai Isten dicsőségére, a zsidóság büszkéségére és a szegény szenvedők javára. Oltárhoz hasonlít ez az épület, arany díszítésekkel ellátva, Isten dicsőségére alkotva, emberszeretet és barátság által, mely mai felszentelésével isteni hivatásának át lesz adva. Én mint pap, mint a Mindenható szolgálja, első szavammal a Mindenhatót dicsérem, neki mondom hálát, hogy e művet, mely a legnagyobb emberi erénynek a hajléka, nemes hivatásának átadhatom. Emberi kéz által lett e mű alkotva, de csak akkor állhat fenn, ha ez épület alapköve: bizalom a Mindenhatóban és hála. Örömmel és elégtétellel állapítom meg, mikor e szép épületet nézem, hogy konstruktív zsidó munka eredménye ez és egyszerűsmind szimbóluma a zsidó áldozatkészségnek, mely még mindig alkotni képes. Modern ez az épület, minden orvosi kívánalmaknak megfelel és oly korszakban épült, melyben minden a hanyatlás, a pusztulás képét mutatja. Valóságos oázis, mert „kilo almon Jiszroél”. Még van, hála az égnek, ideális érzés a zsidóságban. Mi elsősorban a Mindenható segítségével bizonunk, de ez a segítség csak

A kormány, a hadsereg és az egyetem képviselői üdvözlik a kórházat

Ezután dr. **Hodor Victor** erdélyi államtitkár emelkedett szólásra, aki a következő szavakkal üdvözölte a kórház felavatását:

— A népjóléti munkákkal szembeni megkülönböztetett figyelmünk alapján az erdélyi miniszter nevében, valamint a magam nevében is elégtétellel köszöntök minden olyan magánkezdeményezést, amely a szenvedő emberiségnek segítséget, nagylelkű munkatársul szegődik az ország kormányzóinak.

Ezen intézmény teljes kiépítését az alapítója és a hozzájárulók olyan időben tették lehetővé, midőn az általános gazdasági válság által előidézett nehézségek a

fordult. Köszönetet mondott az összes kormányoknak és hatóságoknak a zsidó kórháznak nyújtott támogatásukért, majd a jelenlévők nagy tetszésnyilvánításai közepette felolvasta az uralkodóhoz intézendő táviratát, amely így hangzik:

Hódolat a királynak

Öfelsége II. Károly királynak

Bukarest.

A kolozsvári zsidó kórház felavatásának ünnepeire — amely kórház jótékony intézmény, bármilyen vallásu és nemzetiségű szegény betegek számára — összegyűlt polgárok gondolataikat legelső sorban a trón és böles és jó uralkodójuk felé fordítják, kérvén öfelségét, hogy fogadjon el legmélyebb hódolatunkat, amellyel hosszú és boldog uralkodást kívánunk öfelségének.

Dr. **Sebestyén József**, a gyűlés elnöke.

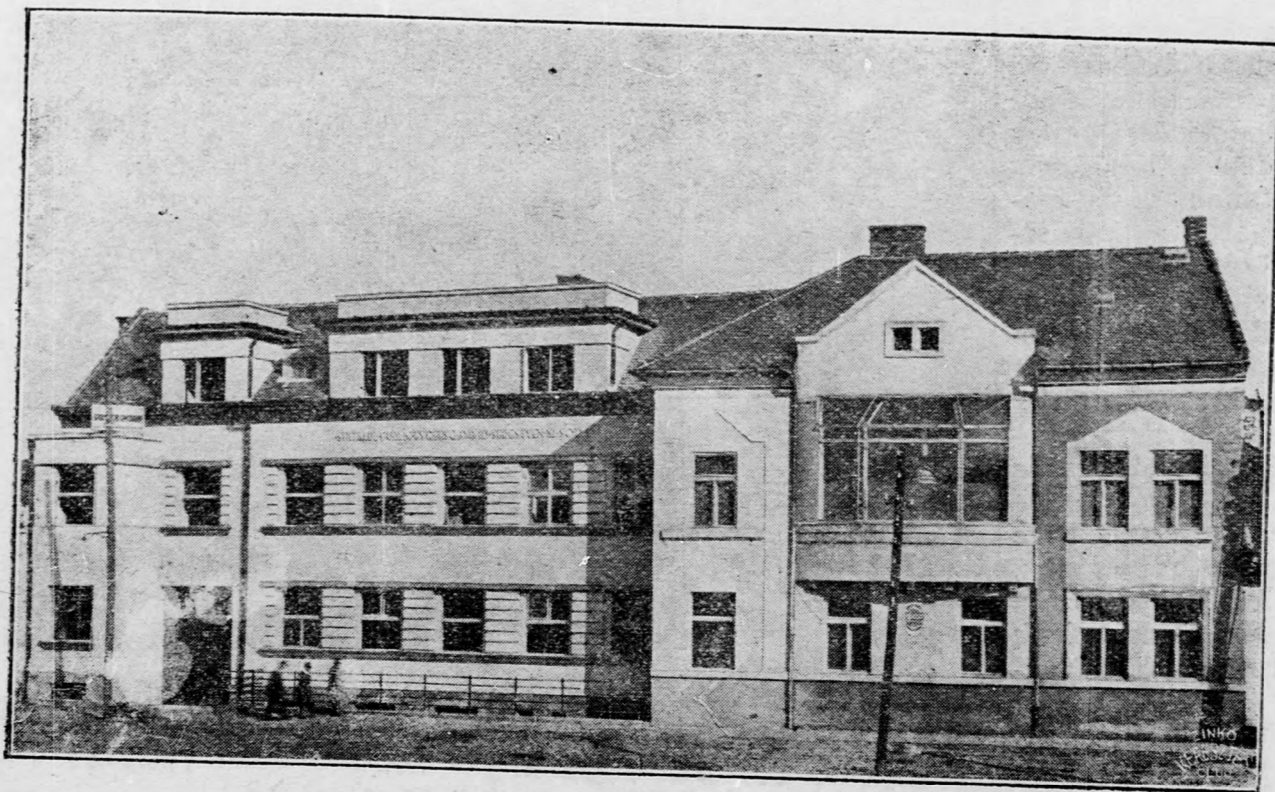
oly münél nyilatkozhatik meg, ahol az emberek adják a keretet ahhoz. De nem ott, ahol akaratnélküliség, a testvéri kötelesség nem teljesítése, sőt hanyagság és az áldozatkészség hiánya van. Mert mindent felülről várni nem lehet. Menyei és földi tényezők egyesültek és lelkipásztori kötelességem, hogy köszönetet mondjak szenvedő embertársaim nevében nyilvánosan mindazoknak, akik fáradsággal, pénzzel, példával lehetővé tették az épület megnyitását. Először **Sebestyén Dávid** előtt hajtom meg az elismerés zászlaját, azután özvegye előtt, aki nagynevű férjének művét folytatta és befejezéshez juttatta azzal, hogy gyermekeit az atyjuk szellemében való munkára serkentette. Meghajtom az elismerés zászlaját dr. **Sebestyén József** elnökünk előtt, akinek agilitása istenfellelemmel párosulva, méltó munkatársaira támaszkodva juttatta befejezéshez a kórházat.

A kórház felekezeti és faji különbség nélkül mindenkinek rendelkezésére áll, az egyetemes humanizmus szolgálatában, miáltal egy lépéssel közelebb visz bennünket a boldog korszakhoz, amelyben az emberszeretet lesz a legfőbb ideál.

Mély hatású beszéd után a főrabbi imát mond az uralkodóra, a hazára és annak minden polgárára, melyet a jelenlévők állva hallgattak végig.

legnemesebb szándékokat és törekvéseket is derékba török. Mindannyian nemes humanitáriszmusról, emelkedett és öntudatos polgáriasságról tettek tanúságot, olyan erényekről, amelyek bármely szociális összesség örök és szolid alapjait alkotják.

A legteljesebb mértékben értékelve azokat az erőfeszítéseket, amelyeknek örvendetes eredményét ma ünnepljük, biztosított ezen szép filantropikus intézmény szesz vezetőit a mi állandó és teljes jóindulatunkról és kívánom, hogy találják meg az emberiségnek enyhítésének eme hajlékában termékeny és áldott munkájuk legnagyobb elégtételét.

A kolozsvári zsidó kórház új épületének frontja

1931 szeptember 8

Amárák

H. W.	170.
	230.
	290.
	350.
kerü Tirkisch	460.
	540.
	620.
	700.

liszok 40/170 cm. 50.— 120/180 cm. felszerelve bortnives felár.

clean, jud. Some

anyagi eszközök la megszűnik. Ezután csak egy

zsidó lélek. Egyet S az egyetleny at zsidó fiut vesz-

arak: — kéne itt Schön Dezső.

Arminc-ezeti

Artása és a állást

ek az ország élé- hoz hasonló esz- az ügyeket. Az nkanélküli segé- meghagyásának telte a parla- öbbi megtartá-

OSSZ... lág összes vednek

állmók: Por- usztria, Romá a Olaszország. Magyarország. ia, Columbia, ából: Sziám, India, Afri- armatok és a

a gazdasági mi és políti- sokkal fenye- ria, Finnor- alti államok, Államok, Ka- ntina, Brazi- Kina. Afri- ából: Auszt-

fedti teljesen érdekes átte- g elosztódá- krízis nem kat sujtotta, szágokat tá- a legna- yesült Álla- apán, Auszt

der

nagystilű elemelkedé- mirouvszky- vek legna- nek

nyvosztá-

Hatiegan Gyula professor az egyetem üdvözlését tolmácsolja

— Minden intézmény, amely a közösséget a kollektivitást szolgálja: egy-egy lelküldetetlen vára az erkölcsnek és a rendnek. És ha ez az intézmény arra hivatott, hogy enyhítő balszámot csepegtessen a fájdalom és vérző sebekre — életrekelte a már-már halálba szédültet — akkor nekünk halandóknak is meg kell emlékeznünk arról, aki olyan szerény volt a szavával, amilyen szerény a tetteiben. A bátor sohasem fél az idő rohanó kerekétől — felkél a koporsóból is, az egekig emelkedik, tettei dicsérik őt és az utókor megseztenteli.

— Engedtessék meg nekem, hogy a Talmudot idézzem: „A tiszta szándékkal és csendben végrehajtott jótettek olyan halottak, amelyek élnek a sirjukban, fájlják, amelyek megbírnak a viharokat, csillagok, amelyek az örökkévalóság egén ragyognak.”

— Kívánok a kórháznak dicsőséges aktivitást a szenvedések, betegségek gyógyító munkájában: értékes orvosainak érdek telen és sikeres munkát, hogy ezt a kórház intézményt az egyetemi város színvonalára emelhessek.

Hatiegan Gyula dr. finom ékesszólással elmondott beszéde valóban nagy hatást keltett.

Dr. Papilian professor, az egyetem orvosi karának nevében üdvözlö a kórházat

Ezután dr. Papilian Victor professzor, az egyetem orvosi karának dékánja tartott mélyenszántó beszédet.

Elnök ur, Kolléga urak, hölgyeim és uraim

A kolozsvári I. Ferdinánd király egyetem orvosi fakultása örömmel üdvözlö ezt az új intézményt, a zsidó kórházat, amelynek alapítójáról, bár nincs többé közöttünk, valóban el mondhatjuk a szoltárköltő szavaival: „boldog az, aki a szegényről gondoskodik.”

Lelkiismereti kötelesség valamennyiünk számára, hogy ezen az ünnepélyen gondolatunk ehhez a kegyeletes emberhez szálljon, aki ki tudta választani a bibliából az egész emberiség erkölcsi alapját képező tanulságot: a gyengékek szembeni jótékonyt. „Amidőn pedig lerázod az olajbogyókat, ne szedd le másodsor az ágakon maradt termést: legyen az az idegené, az árváé és az özvegyé”. Így van ez megírva a bibliában s látjuk, hogy így élt és dolgozott a megboldogult Sebestyén Dávid. De számunkra, a mai idők emberei számára a ma felavatott intézménynek más jelentősége is van. A kulturának egy eszköze ez s mint ilyen a haladást szolgálja. Falai az emberszeretetre épültek fel, helyiségeiben a minden surlódást elsimító tudományt gyakorolják; zászlója egy másik világban mozog, a béke és a jóakarát eljövő világában.

Mert egy kórház nemcsak a gyógyító technika műhelye, hanem ugyanakkor egy erkölcsi kiteljesülés is, amelyben közreműködött elmúlt közösségek gondolkozása és érzése s mint ilyen utmutatással szolgál az eljövő közösségek számára is. Tul a betegek gyógyításán és a fájdalom enyhítésén, elárad itt egy másik jótékonyt: a jót a jóért, a gondolat a gondolatért eszméjének jó téteménye.

Eppen ezért a kolozsvári egyetem orvosi fakultása sok szimpátiával tekinti a szenvedések enyhítésének új hajlékát. A legszorosabb együttműködést óhajtja az intézménnyel. A diákok találjanak módot és alkalmat a tanulásra és gyakorlatra, mi pedig tanárok és asszisztenseink találjunk a kórházak vezető kiváló kollégáinknál barátságot, jóindulatot, a modern medicina nagy és nehéz problémáinak kutatásában.

Kollégáim és diákjaink nevében mély megindultsággal tolmácsolom jókívánásainkat az intézmény haladása és prosperálása számára. Honoljon benne a Hílél patriarcha által hirdetett béke hagyománya, Troyes híres rabbijának, Rasinak hatalmas felkészültsége és a minden idők nagy Majmonideszének energiája, igazságszeretete és tudományos szelleme.

A hadsereg és a város üdvözlöte

Ezután Botar tábornok a hadsereg, Bornemissa Sebestyén pedig a városi tanács nevében az alábbi szavakkal üdvözlöte a kórház avatását:

Elnök Ur,

Kolozsvár város összes polgárai nevében nemzetre és hitre való tekintet nélkül a hála hódolatát fejezem ki azon ember emlékének, aki ezen intézmény kezdeményezője és megalapítója volt: a megboldogult Sebestyén Dávidnak. Kolozsvár városa büszke, hogy polgárai között egy ennyire értékes és a szenvedők sokaságának fájdalmaival szemben ennyi megértést tanusító ember volt. Egy egész élet küzdelmei árán szép vagyont tudott gyűjteni, nemcsak

Özv. Sebestyén Dávidné

Dr. Sebestyén József

csaladjának, amelyet magunk előtt látunk, hanem az emberi szenvedés enyhítése számára is, amellyel sajnos Kolozsvár városa vajmi keveset törődhet.

Mint e város polgára, Sebestyén Dávid a legfigyelemreméltóbb állampolgári erényekkel felruházott ember volt. Megértette azt, amit mindannyiunknak meg kell érteni, hogy utánunk nem abban marad meg élő emlékezetünk, amit közvetlen utódainknak hagyunk örökségképpen, hanem abban, amit a társadalomnak hagyunk. A családi vagyon könnyen eltűnhet az idők örvényében,

Dr. Neufeld Jenő főtitkári beszámolója

Ezután dr. Neufeld Jenő a kórház-egyesület főtitkára tartott rendkívül magas beszámolót a kórház történetéről:

— Negyedfélté tartó, csendben folyó, nagy emberbaráti munka — mondotta — előzi meg, mostani avatási ünnepünket. Emberbaráti, felekezetre va-

az azonban, amit a köznek hagyunk, soha el nem vesző momentum lesz.

A zsidó szervezetek üdvözlése

Az ortodox hitközség nevében Biró Andor, az izraelita hitközség és a Zsidó Nemzeti Szövetség nevében dr. Fischer József hitközségi elnök, országgyűlési képviselő, az Árvagondozó nevében dr. Kertész Jenő beszélt, aki a következőket mondotta:

— Az intenciók nemességében, a perspektívák szélességében, a keresztülvitel precizitásában és hatékonyságának kiterjedésében grandiózus s világtörténelmi jelentőségű AJDC és erdélyi méretű, de az intenciók nemességében és a keresztülvitel frapppirozó erélyében el nem maradó alapításának a zsidók százainak produktívizálását majd egy évtizedes intező az EZSÁ elismerését tolmácsolom a nemes intenció és a keresztülvitel eme eddig még ismeretlen példája előtt. Boldognak érzem magam, hogy annyi borus hétköznap között akadnak ily szociális ünnepnapjaink is.

Ordentlich Ferenc Beszterce, a megboldogult országos ortodox központi iro-

1928 május 23-án történt megnyitása óta, több mint 14000 járóbetegét kezeltünk. Az alig 30 ágyas kis kórházunkban, melyben csak a szülészeti-nőgyógyászat, sebészet, szemészet, volt a legszükségesebben elhelyezkedve, 940 fekvőbetegét látunk el. 400 nagy műtét és 185 szülés vezetett le. A kisebb műtétek és a különböző kezeléseik száma a 30000-et is meghaladja. Vagyontalan betegek számára elengedett laboratóriumi és röntgendiagnózis, továbbá a műtétek anyagköltségei, kötszer és gyógyszereszközök, több mint másfélmillió lejt tesznek ki. Nem is beszélve a műtétek és kezeléseik ellenértékéről. A kórház, most gyermekgyógyászati, belgyógyászati osztályokkal kibővülve, a legmodernebbül beszerezett röntgen, kémiai és bakteriológiai laboratóriumokkal felszerelve, Erdély egyik legjobban és legjobban felszerelt műtőtermével, kitűnő szakorvosok vezetése alatt, a legodaadóbb orvosi kar által támogatva, 30 ágy helyett, 84 ágygal várja beteg embertársait.

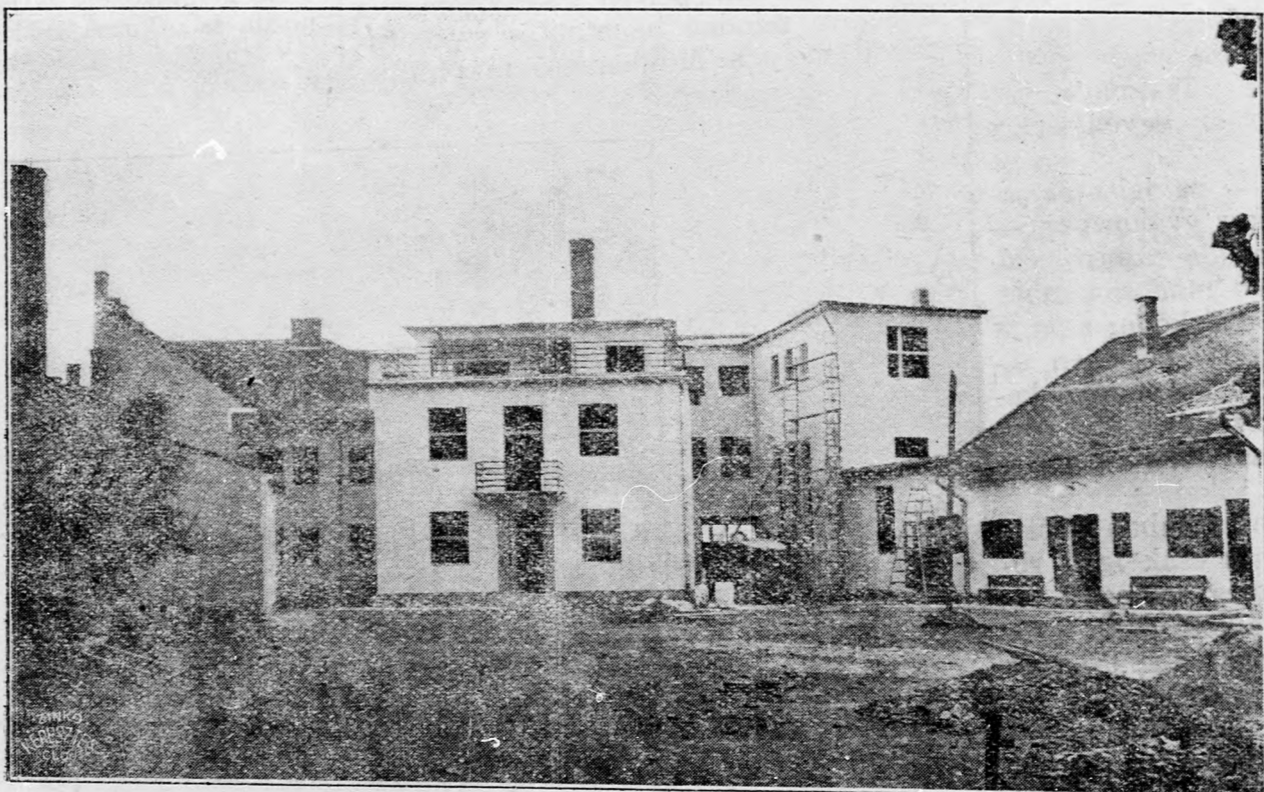
A kórház jövője

Természetesen, ennek arányában duzzadt fel a budgenk is. Az évi 2.193.956 lej helyett, közel 5 milliót kell preliminálnunk a következő évek-re. Ily összegek előteremtése, közadakozásokból ma már lehetetlen. A kórház parancsoló érdeke követelte meg, hogy jobbmódu, jobbanfizető betegek felvételére is berendezkedjünk. Így született meg minden kényelemmel berendezett első és másodosztályu külön szobáink, de közközházi jellegűnek és kitűzött célunknak megfelelően csak oly arányban, hogy ezáltal is lehetővé váljék, a teljesen ingyenes betegek ellátása.

Az első lépések

Tizenegy éve, hogy Wertheimer Miksa elnöklete alatt megalakult az első kórházegyesület. Az ő, professor dr. Steiner és megboldogult dr. Blumenfeld Sándor nevéhez fűződnek az első lépések a kórházegyesület népszerűsítése körül. Nem rajtuk és a körükjük csoportosuló pár emberen mulott, hogy konstruktív alkotásokig nem juthattak el, bár nélkülük nem tarthatnánk ott, ahol vagyunk. Hiányzott valaki, hiányzott valami és ez jelent meg 4 év előtt, amikor boldog emlékü Sebestyén Dávid megtette alapítványát, hogy — miként ő mondotta — rávegyesse végre Erdély zsidóságát a kötelességteljesítés útjára. Akadt végre egy ember, aki megmutatta, hogy miként kell a humanizmust, a jótékonyt, az áldozatkészséget, az emberszeretetet, az idealizmus területéről a gyakorlatba átvinni, amikor alapítványával, de talán még inkább cselekedetre serkentő szuggesztív akaraterével életre is hívta ezt a szépreményű intézményt.

Mikor a nagylelkű alapító, lelki tanácsadója, Glasner Akiba főrabbi urhoz fordult, hogy a sok szükséges cél között melyiket tartja a legszüksé-

A kolozsvári zsidó kórház udvari nézete

gesebbnek, a legszükségesebbnek, a főrabbi meg és nem állott nál. Értékes időkülöldön is szerzeteléseket s személyteljes autoritását elvetett mag gyűlés és hivatali kollegium Eislér Mátyas főrabbi a nagy mű megahittel, reménnyel kédoztak meg min

Az elnök

Am az új kórház, amely minden főrabbi merését kiérdemelt nyáján, hogy elsőszerepett elnökünk, sef nevéhez fűződökünknek, hogy negytedta választások között is elsősorban atali elődömet, dörvos urat, akit ében történő mászólitott ei helyérol ehezebb éveiben, öszóval és a nyomlkesedéssel, tudáslek legjavával éltetunknak.

— Propaganda nels elsekélyesedik. lójait, a kórház telan ismertetni kellrtani. Gyűléseketerezni, hozzájárulábernek a teljesné, képességeit aben igénybe veszi közzölt propagandant használhat.

propaganda bndig talált, szakit e a fontos munkáegesebb, jól csináltndig méitő munkak. egyesület működban a mintaszereüst messze meghalga részét. Inkábbal lelkesebben mülmények között a esseri Emil és Heurak. Amit önzettással és általánosmálni tudtak, azt szolgálatába állító Strasser és az asztalosmunka ezés pedig az ikloerjeinek bámulatrét dicséri. ületeink mindig nek ennek és örökén ezt a diszes gzhetem.

a többiek mind, at felsorolni lehet hivatásuknál fogva a kórház fontosságákel érezték meg, asszonyok, férfzők, akik közönnak hozzá kis és n szetbeni adománygyűjtés lelkes hgyermek, akik sok ezer lejt te et ülhetnek ma, segítségükkel sésénél, amely m önézetüket, öntud

Hamburg záróbesz

Hamburg József orvosa nagyszabárvosi és általánosntból foglalja öttás jelentőségét. Négék — mondja — csak akkor jömpontjából fontos be avagy zárnak te a mai ünnepnegyenítő ünnepség, zérdeki munkát, megnyit, ha nem

HIREK

UJ KELET az egyetemes erdélyi és bányási zsidóság napilapja
 Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő
 Felelős szerkesztő: Jámor Ferenc
 Bukaresti szerkesztőség:
 Hátszegi Ernő, Str. Cobălcescu 54.
 Híveink utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg

Nemzetközi ezüstkongresszus kezdődik
 szeptember 17-én. Párizsból jelentik: szeptember 17-én nemzetközi ezüstkongresszus kezdődik a francia fővárosban, melyen az Egyesült Államok, Kína, India, Japán, Anglia és Franciaország delegátusai fognak résztvenni.

Összeütközések kommunisták és nemzeti szocialisták között. Berlinből jelentik: A feketeterdői Georgenben nemzeti szocialisták gyűlésén összeütközések voltak kommunistákkal. A karhatalom odaigézte több mint husz sebesülés történt.

Szerdán temetik Izabella főhercegnőt. Budapestről jelentik: Izabella főhercegnő koporsóját a budavári koronázó templom egyik oldalkápolnájában avatalták fel. Tegnap a gyászoló család összegyűlt a ravatal körül s ott ült Alfons spanyol király is. A főhercegnő temetése szerdán délelőtt 10 órakor lesz. A beszentelt Seredy Jusztinián hercegi hercegprimás végzi. A koporsó ideiglenesen a templom sírboltjába helyezik, ahonnan később átszállítják a gyagarvári főhercegi birtokon készülő sírboltba.

A német birodalmi bank megfosztotta az ezer márkánál magasabb összegű külföldi valuták beszolgáltatására kitűzött terminust. Berlinből jelentik: Az ezer márkánál magasabb összegű, illetve értékű külföldi valuta, illetve anykkészletek beszolgáltatására kitűzött terminust szeptember 19-ig meghosszabbították. Az értékeket a birodalmi bank rendelkezésére kell bocsátani.

Texasban újra megindult a petróleumtermelés. Newyorkból jelentik: Texasban a petróleumtermelés korlátozott értékben újra megindult. Az ostromot még fenntartják, de a kivételek milícia egyrészt vizsgálják. Az új most is alacsonyok s ezért minden bőséggel naponta legfeljebb csak néhány hordány mennyiséget szabad kitermelnie.

Vasárnap hajnalban Imre Aladár volt kommunista képviselőt kitoloncolták az országból

Már másodszer kísérli meg a sziguranca, hogy Imrét áttegye a határon

Cluj-Kolozsvár, szeptember 7. (Az Uj Kelet tudósítójától). Szombaton hajnalban érdekes vendége volt a kolozsvári pályaudvarnak. A kolozsvári sziguranca vezérfelügyelőség néhány detektívje kíséretében Imre Aladár volt kommunista képviselő, a romániai baloldali munkásmozgalom ismert vezére érkezett a pályaudvarra, aki hatósági őrizet mellett várta a Nagyváradra induló gyorsvonat érkezését. A volt országgyűlési képviselőt, akinek mandátumát az emlékeztető körülmények között semmisítette meg a parlament,

azért hozták Bukarestből Kolozsvárra, hogy innen tegyék át a csehszlovák határon.

Mig Imre Aladár a toloncolásig eljutott, érdekes események történtek. Még élénken emlékeztetben él, hogy a parlament megnyitása után néhány nappal Imre Aladárt a bukaresti sziguranca letartóztatta. A letartóztatás annak idején általános feltűnést keltett, mert Imre Aladárt akkor még mentelmi joga védte. Szabadlára helyezéséért a parlament korelnöke, Cuza professzor interveniált és Imre Aladár, mig mandátumát megsemmisítették, szabadlára maradt. Alig történt meg azonban kizárása, Imrét újra letartóztatták, de csak néhány napig volt a sziguranca foglya, mert rövidesen újra szabadon engedték. Szabadságának ekkor sem öröndhetett sokáig. Az augusztus elsejei kommunista nap előkészületei során

Imre Aladárt is a rendzavarók közé

Szabadlábrehelyezték Ganz Pepit. Tudósítónk jelenti: Ganz Pepit, a máramaros-szigeti kovamanipulációk kapcsán Nagyváradon letartóztatott fiatal nőt szombaton az ügyészség szabadlára helyezte. Ganz Pepi kálváriájáról annak idején beszámolt az Uj Kelet és a nagyváradi ügyészség késedelmes szabadlára helyezése nagy örömet kelt az érdekelt körökben. A szabadlábrehelyezés érdekében dr. Chisiu Jenő ügyvéd fáradozott.

Küldje el gyerekeit Lepagehoz iskolaszereket vásárolni. Ingyen kap betétkönyvet, tanrendet, tankönyvjegyzéket vásárlásnál ajándékokat.

sorozta a bukaresti sziguranca és a volt képviselőt újra letartóztatták.

Azóta már több, mint egy hónap telt el, de Imre Aladár nem helyezték szabadlára. Fogvatartása azt a hitet keltette, hogy az ellene emelt vádak beigazolást nyertek és így törvényszéki tárgyalás fog majd ügyében történni. Ez azonban nem következett be, hanem Imre letartóztatása azal a meglepő eredménnyel végződött, hogy a sziguranca elrendelte az ország-ból való kitoloncolását.

Ez az intézkedés azért feltűnő, mert Imre Aladár romániai születésű ember, aki bukaresti származású asztalos. Apja a Székelyföldről vándorolt Bukarestbe és Imre Aladár már ott született. Állampolgársága így kétségen kívül meg kell, hogy legyen, mert a regáltbéli születésűeknek az állampolgársági listák összeírásánál sem kellett jelentkeznük. A kitoloncolás egyéb ként azért is különös érdekességgel bír, mert Imre Aladár kitoloncolását 1926-ban már megkísérelték és ekkor előbb Bulgáriába, majd Csehszlovákiába, miután ez sem sikerült Magyarországra és végül Lengyelországban próbálták „elhelyezni”. Imrét azonban egyik állam sem volt hajlandó befogadni és így továbbra is Romániában maradt. Ilyen körülmények között nagyon valószínűtlen, hogy Imre kitoloncoltatása most sikerüljön, ami azt jelenti, hogy a volt képviselőt vissza kell majd hozni az országba.

Pályázat. Az odorheui Statusquo Izr. Hitközség pályázatot hirdet egy személyben metsző, kántor és hitoktatói állásra. Javadmazás havi 4000 lej és lakás. Irásbeli pályázatok szeptember hó végéig küldendők az előjárású címére. Odorheui, 1931 szeptember 4. Előjáróság.

A gyümölcskiviteli szabályzat és gyümölcs-standardizálási rendelet teljes és preciz magyr fordítása kapható dr. Mandel Fordító Irodában Cluj, Str. Memorandului 12. Ára 60 lej, vidékre portóval 70 lej.

Zsibó községben 1931 szeptember 17-én állatvásár lesz.

Ügyvédi határidő napló 1932 Lepage-nál Kvár

NYOMBAN rendelve 400 lei, később 480 lej utánvételt, vagy előfizetve franko.

NAPROL-NAPRA

Tizennégyezer moztulajdonos és film kölcsönző részvételével megnyílt az amerikai filmvállalatok delegátusainak kongresszusa, amelyen Hollywood észszerű leépítését és a sztárok fizetésének leszállítását követelték. A kongresszus állást foglalt a banditatörténetek és erőlköztelen filmek előállításával szemben is.

Ledeben és Sheffieldben felhőszakadások miatt, több családot lakásaikból ki kellett lakoltatni. A két város környékén alamosott pályákon vasuti közlekedést is csak átszállással lehetett lebonyolítani. Rotherhamban és Peakhen áradás miatt a gyárak üzemét és a vilamosközlekedést beszüntették.

A Saone több helyütt kiáradt s elöntötte árterületét. Lorient környékén az óceánor állandó vihar dühöng. Száz főnyi breton kiránduló tirsaság napok óta nem tud mozdulni a vihar miatt Ile de Croix szigetéről.

Buenos Airesből jelentik, hogy az új rezsim uralomra jutásának évfordulóját Argentínában megünnepelték. A fővárosban nagy katonai díszmenet volt, amely után Uriburu köztársasági elnök beszédet intézett a katonákhoz és polgárokhoz.

A norvégiai Hamarban svéd-norvég-dán miniszteri konferencia volt, amelyen a három skandináv állam miniszterelnökei is megjelentek Szóba került az értekezleten többek között, a Grönland ügyében Norvégia és Dánia között támadt s jelenleg a hágai bíróság előtt elintézésre váró konfliktus ügye is.

Szinkör Mozgó

kedden és szerdán

A szerelem bajnoka

Helyárak 10 és 20 lej

Németül beszélő, pompás énekes vigjáték a főszerepekben: **William Hajnes és John Crawford.** Uj hangos híradó és burleszk. **Olcsóságban, minőségben fejjosszal vezet a Szinkör Mozgó!!**

Szinkör Mozgó

D. u. 3, 5, 7 9 órakor

A legteljesebb siker jegyében zajlott a máramaros-szigeti Aviva-Brisszia kulturstje. A máramaros-szigeti Aviva-Brisszia a legutóbbi vasárnap este nagy sikerrel a kulturstélyt rendezett a Városi színházban. A kulturstély — mint általában a szigeti Aviva-Brisszia rendezvényei — jóval kiemelkedett a hasonló társadalmi megmozdulások szürkeségéből és még Aviva-Brisszia rendezvények tradíciójához is sikeresen felülmúltak. A szigeti zsidó társadalom színe-java vonult a zsidó zsidó ifjúság estélyén és spontán megnyilatkozó tetszéssel fogadta a nívós előzetes műsor minden egyes számát. A nagysikerű műsort Hirsch Simon költő üdvözlésével prologusa vezette be, majd Giskalay János legutóbbi költeményét: „A próféta látomása Chobeb hegyén...”

...avaltta el. A közönség percekig ünneplte a színdarabot. Ezután Steinmetz János, Weinberger Juci, Paszternák Abai, Katz Magdus, Katz Lonci, Stern Péter, Perl Liecu, Danzig Ottó, Kormos István és Weisz Janó a szigeti birjonesok tagjai színdarabot a „Kék herceg” egyfelvonásos gyermekszíndarabot, amely a műsor egyik kiemelkedő pontja volt. Danzig Ottó Giskalay János: Enek a nyenyigéről e. költeményét szavalta el. A műsor tehetségesen és kitűnő rutinnal. Ezután következett Giskalay János nagy sikerű, lebilincselő erejű beszéde, amelyben a zsidóság lényegét tárta fel. Gaál János, ez a fiatal szigeti hegedűvirtuóz a zsidóság lényegét tárta fel. Gaál János, ez a fiatal szigeti hegedűvirtuóz a zsidóság lényegét tárta fel. Gaál János, ez a fiatal szigeti hegedűvirtuóz a zsidóság lényegét tárta fel.

...néplésben részesítette a fiatal művészt. Különösen a „Hebräisches Wagenlied”-del aratott viharos tetszést. Növère: Gaál Janka kísérte zongorán nagy rutinnal. Paszternák Olga szintén frapirozta a közönséget pompás balett-táncával, amit többször meg kellett ismételnie. A siker méltó betetőzése volt a Barisszia záir gárdája által színrehozott „Nogy oper” c. humoros egyfelvonásos, amely igen derűs hangulatot teremtett. Perl Dávid a főbíró, Káhn Kálmán törvényszéki jegyző, Steinmetz Béla a két pereskedő fél, mig Halpert Zsóka és Katz Miklós kisebb szerepekben kitűnő és eredeti alakítást nyújtottak. A rendezés és a gyermekszámok betanítása Steinmetz Ráchel és Bélát páratlan agilitását dicséri. (K. K.)

A gyomorfájás, gyomornyomás, bél-sárgapangás, nagyfokú erjedés, rossz emésztés, fehér nyelv, kábultság, fülzúgás, halvány arcszín, kedvetlenség a természetes „Ferenc József keserűvíz használata által sok esetben elmúlik. Az orvosi világ a legnagyobb elismeréssel nyilatkozik a Ferenc József vizről, mert hatása megbízható és rendkívül enyhe. A Ferenc József keserűvíz gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

Hitelezők. Adások. A módosított szak kasszokkal kiegészített kényszerjegyzési törvény magyar fordítása kapható Dr. Mandel Fordító Irodában Cluj, Str. Memorandului 12. Ára 100 lej. Vidékre portóval 110 lej.

Balatonléle környékén ciklon söpört végig, amely a telefon és világítási vezetékeket elszaggatta, évtizedes fákat tört ketté, s táviró pónákat döntött a vasuti sinekre. Több fürdőhely parkjainak viharkárai is jelentősek.

A Nemzetközi Hálókocsi Társaság Brüsszelbe közgyűlést hívott össze, amelyen a 230 millió frankos olaptőkét száz százalékkal fel fogják emelni. Az új tőkét a kocsiipar feltrisszésére fogják használni.

Abrahám gyermekei. Schalom Aschnak az amerikai zsidó életből vett mesteri rajzai mai lapunkból, anyagtorlódás miatt, kimaradtak. A boldogtalan Chlop Mózesről szóló poétikus elbeszélést holnap és a következő napokon folytatjuk. Sürgősen nézze meg a Lepage iskolakirakatát. Ki vannak állítva az ajándéktárgyak az iskolás vásárlók számára. Mindenki kap ajándékot, az is, akinek vásárlása egész év alatt száz lejt tesz ki. Kérjen ingyen betétkönyvet Lepage-tól.

Aranyér ellen mindig jó szer a Haemorsan. A fájdalomkat azonnal megszünteti. Olcsón kapható a gyógyszerárakban.

Iskolások!

Jó bőr aktatáska, örökké tart!

190 lej
290 lej
390 lej

LEPAGE-nál Kvár

MŰVÉSZI STILUSOS, MODERN TRANSILVANIA BUTORGYÁR CLUJ,
 STRADA MEMORANDULUI 1. SZ. ALATT AZ EMELETEN LEVŐ

MŰ-BUTOROK

Őszi nagy butor-kiállításából
 szerezhetők be eredeti és felújított olcsó árában

Komplett ebédlő-berendezések caucasusi diógyökérre! Lei 25.000
Komplett háló-berendezések exota-fournerral! Lei 26.000

a világmarika megövi Ont a nemi betegségek-től

a tanítók kongressz... hanem az, hogy... fideses falon lezajlott... ával...
 erül fantasztikusnak... határozottan erősíti... teljesen hiteles és... nek még az árnyéka

ver volt Nagyvárad

önököt, mig Sa

amon Mihály ügynök... lag résztvett a báro... Salamon Mihály el... rvenyszék a harmin... Fellebbezés... tábla vádtanácsa e

agyfontosságú kihal... lt Bungosiu vizsgál... idézte dr. Nemes S... i parasztpárti szem... yei tagozat elnökét... Sever volt közegé... öcsét, akik a Th... azagatósgának tagj... nem szivárogtak

ol kor

sére mozgalmat ind... dominiummá való m... Az 1929. évi zavarg... zó, hogy Sir Hami... tság liberális tagj... tekintettek el, mert... bla, hogy szimplával... na felépítésének t

ptember 7. Az arab... kel kommentálja az u... vezetését. A Falestin... k nincs mit várniok... l, mert az új angol... lyás alatt áll.

könyvek

zetkőziség utja
 kotmányról
 kásprogram
 ocializmus és társad...
 harcok Francia-
 profit
 dik Napoleon állam-
 sboru Franciaország...
 világ népeinek me-
 kereszvény szociális
 ete
 ternacionálé története
 az éamunkáskérdés
 és szakszervezetek
 ax Havelár
 almi ember élete
 m, ipar, specializmus
 Erger-Berger
 zegénydiák feljegyzés
 a a munkáspárt ura

az osztályharc
 alizmus hanyatlása
nyvosztá' gal
 pénz, vagy bélyeg)

KÖZGAZDASÁG

A gabonaárak és a munkabérek esésének arányában kell leszállítanunk a védővámokat

A kereskedőtársadalom akciója a magas textil védővámok ellen

A vámvédelem bizonyos mértékben szükséges. De a ma érvényben levő vám törvényeket, még azon a paritáson iktatta törvénybe annak idején a kormányzás, melynek alapja a 600-700 lejes métermérsánkénti buzaárak voltak. Az akkori időben ezek a vámok az iparcikké külföldi áraihoz viszonyítva, ca 100-120 százalékosat teszt ki. Ez a magas differencia különösen a fogyasztókönöségét sújtja. még pedig a nyomott-karton és nyomott barchentnél. Ugyanis az országban összesen két ilyen gyár van üzemben és ezek a kartonnál 11 lej, a barchentnél 14 lej vámvédelmet kapnak méterenként és ezt teljes egészében ki is használják. P. o. az egyik ilyen gyár amelynek Csehországban is van hasonló gyára, Csehországban 2.80 Kc.-ért árul 1 méter kartont, ami kb. 14 lejnek felel meg, míg belföldön az itteni gyára ugyanazt az árut 27 lejért hozza forgalomba annak ellenére, hogy Romániában a munkabérek jóval alacsonyab-

bak mint p. o. Csehországban. Hasonló az eset a nyomott barchentnél is.

Belföldi gyáraink elég erősek ahhoz, hogy ne legyen szükségük ilyen magas vámvédelemre s az ország egész lakosságának áldozathozatalára. A magas textilárak miatt a fogyasztás állandóan csökken és ezáltal az állam is kevesebb adót, a vámokból kisebb összegeket szed be és a munkanélküliség is állandóan szaporodik. A kereskedelem pedig teljesen legyöngül.

Hasonló eset van egyes papíráruknál, ugyancsak építkezési anyagoknál. Ennél fogva a mai viszonyoknak megfelelően egy általános vámrevízióra van szükség. A kereskedőtársadalom országos akciót akar indítani az egyes áruk vámjának a leszállítása ügyében és reméljük, hogy ezt a fontos kérdést az állam sürgősen rendezni fogja még pedig a mai gabonaárak és munkabéreknek megfelelően és ezáltal vásárló képessé fogja tenni egy a földműves, mint az iparosostyalt.

Ujabb fizetésképtelenség Nagyváradon. Tudóstónk jelenti: Az Auerbach Testvérek rőfös és rövidáru cég hétfőn a nagyvárad törvényhozás kényszerre kérését terjesztett be. A cég passzívja 4 millió 800 ezer lej, aktívái valamivel tullepik a 4 milliót. A cég hitelezői főleg külföldek, a bankhitelezők betáblázás révén fedezve vannak. A cég 4 százalékos kamattal mellett 60 százalékos kvótát ajánl fel, hat hónapi időtartamra 18 egyenlőrésletben történő törlesztés mellett. A kiegyezési tárgyalások megindultak és sikerrel kecsegtetnek.

A kolozsvári tőzsde hétfői üzletkötései. Lányha kereslet és fokozott kínálat mellett a tőzsdén a következő üzletkötéseket jelentették be: gyenge zab 10.000 kg. Kolozsvár 220, zab 10 ezer kg. Kolozsvár 250, buza 20 ezer kg. 79, 2 százalék 217,50 lej, buza 20 ezer kg. 78, 79, 2 százalék Kolozsvár 245 lej. Megvételre kínálnak 600 mázsa bihari búzát, 78, 1 százalék á 195 lej, 300 mázsa tengerit, á 195 lej, 300 mázsa zab 270 lej, 300 mázsa szamosvölgyi buza 78, 1 százalék, 235 lej, 100 mázsa árpa, 265 lej, 300 mázsa sármási tengeri 260 lej. Megvételre keresnek kendermagot, napraforgómagot és külföldről almát és diót.

Primăria Municipiului Cluj
Nr. 15359/1931

Anunț de licitație

Se aduce cunosțință generală că la Primăria Municipiului Cluj inaintea Comisiunii de Licitații se va tine licitație publică la 1 Octombrie 1931 ora 11 pentru furnizare de pietris pe drumuri comunale in valoare de Lei 299.000 adică două sute nouăzeci și nouă mii Lei.

La licitație vor putea lua parte antreprenorii cu brevet industrial.

Ofertele se vor prezenta Comisiunii in plic inchis si sigilat depunând totodată garantă de 5% din valoarea divizului in numerar sau efecte garantate de Stat.

Devizul, caetul de sarcini se pot vedea la Serviciul Technic in Str. Cogălniceanu No. 4 intre orele 11-13.

Cluj, la 2 Septembrie 1931.

Presedintele Comisiiei Interimare
a Municipiului Cluj

Primăria Municipiului Cluj
Nr. 12479/1931

Anunț de licitație

Să aduce la cunosțință generală că la Primăria Municipiului Cluj inaintea Comisiunii de Licitații se va tine licitație publică la 1 Octombrie 1931 ora 11 pentru lucrările de repararea gardurilor si acoperisurilor dela oborul de vite in

valoare de lei. 110.150 adică unasutazece mii, unasatacinzececi.

La licitație vor putea lua prte toate firmele autorizate.

Ofertele se vor prezenta Comisiunii in plic inchis si sigilat depunând totodată garantă de 5% din valoarea divizului in numerar sau efecte garantate de Stat.

Devizul, caetul de sarcini sa pot vedea la Serv. technic in Str. Cogălniceanu No. 4 intre orele 11-13.

Cluj, la 31 August 1931.

Presedintele Comisiiei Interimare
a Municipiului Cluj

TŐZSDE

Kolozsvár, Francia frank 6,60, font sterling 816, dollár 168%, belga frank 23,46, lira 8,81, svájci frank 32,80, cseh korona 4,99%, shilling 23,69, holland forint 67,85.

ZSIDÓ-TÁRGYU KÖNYVEINK

Patai József: Biblia képekben kötve 816 L
Patai József: Feltámadó Szentföld 408 L
Ugyanaz kötve 544 L
Patai József: Középső kapu . . . 136 L
Ugyanaz kötve 204 L
Patai József: Kabala (magy., ném.) 136 L
Patai József: Politika nélkül . . . 136 L
Patai József: Zsidó irások . . . 136 L
Patai Edith: Engem is hív a föld 102 L
Sass Irén: Énekek éneke . . . 102 L
Hajdu Miklós: Zselérek vagyunk . . . 136 L
Ben Ami: Palesztinai utmutató . . . 5 L
Edmond Fleg: A próféta gyermek 100 L
Leitner: Órsón a zsidóság frontján . . . 60 L
Herzl Tivadar: Ós-Uj Hon . . . 140 L
Benoit: Táncosnő . . . 136 L
Bettaur: Nagyváros zsidók nélkül 136 L
Hatvány Lajos: Urak és emberek I. és II. kötet . . . 442 L
Feuchtwanger: Herceg és a zsidaja 70 L
Földi Mihály: Halasi Hirsch fia . . . 272 L
Marois: Siszraeli . . . 264 L
Lacratell: Silbermann . . . 60 L
Ben Ami: Új Palesztina . . . 50 L
Heine: Bacharachi Rabbi . . . 50 L
Herz: Zsidó állam . . . 30 L
Kabalisták és csodatevők . . . 20 L
Oszkár bácsi legszebb meséi . . . 28 L
Sass Irén: Kol Nidré . . . 30 L
Dr. Marton Ernő: A zsidó nemzet Erdélyben . . . 12 L
Gorelik: Cion és Golusz . . . 15 L
Nordai: Dr. Kohn . . . 30 L
S. Alechem: Leégett nemeseik . . . 20 L
Ugyanaz kötve . . . 30 L
Nachum Goldmann: A zsidó nemzet követelése . . . 8 L
Paneth: Utazásom a Szentföldön . . . 7 L
Dr. Blank: Mit akar a cionizmus . . . 35 L
Mairovits: A tóra és cionizmus . . . 10 L

SPORT

A vasárnapi sport eseményei

Cluj-Kolozsvár, szeptember 7. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A ligabajnokság első fordulóját a CFR reorganizált csapata 2:0 (1:0) arányban nyerte a KMSC ellen, mely 9 embert állított ki a mérkőzésre. Biró Salvan. A mérkőzést 20 ember nézte végig olyképpen, hogy ya csapatok rezsiköltségei sem térülnek meg.

Vidéken érdekes mérkőzés volt Temesváron, ahol a Ripensia 2:1 (1:0) arányban legyőzte Belgrad válogatott csapatát. A gólokat Beke és Wetzler, illetőleg Ronaiovics jötték.

ARAD. TAC-AMTE 2:2 (2:2).
NAC-AAC 2:0 (0:0).

SZATMÁR. SzSE-Olimpia 3:1 (1:0).

BUKAREST. Juventus-Unirea Tricolor 2:0 (0:0), Macabi Olimpia 3:2 (0:1).

BESZTERCE. Gloria-Romania 6:6 (4:3) (Egy egész tucát gól.)

NAGYKAROLY. Victoria-BSC Nagybánya 3:2 (2:0).

NAGYBÁNYA. Maramures-Tricolor 4:1 (2:0).

MARAMAROSSZIGET. Samson-Colping 4:0 (3:0).

Favoritok győzelme a budapesti profiligá első fordulóján. Budapestről jelentik: A profiligá első fordulóján a favoritok győzelemmel startoltak. A Ferencváros 7:2 (3:1) arányban győzte le a III. ker. FC-t, a Hungaria Kaposváron 2:0 (1:0)-ra verte meg az újdonsült Somogyot, az Újpest pedig 3:1 (0:0) arányban, gyönyörű győzelmek után a Vasason győzedelmeskedett. A negyedik helyezett Bocskay a Sabaria fölött aratot 2:1 (2:1) arányban győzelmet. Nemzeti-Budai II. 1:1 (1:0), Kispest-Attila 0:0.

Színház-Mozi

Színház-Mozgó műsora

Kedd: A szerelem bajnoka. (Németül beszélő énekes vígjáték, a főszerepekben William Haines, John Crawford. Előtte: Uj hangos hradó és burleszk). Helyárak 10 és 20 lej. Előadások 3, 5, 7, 9 órákor.

Szerda: A szerelem bajnoka.

Kapható az Uj Kelet könyvostályában

Vidékre utárvéttel, vagy az összeg és portóköltség (pézt, vagy bélyeg) előzetes beküldése után szállítunk!

Soha

nem volt még ilyen nagymérvű árieszállítás a piacon

Meredith: Az önző, két kötetben . . . 272 L
Karl Hans Strobl: Kisértetek az ingoványban . . . 204 L
Charles Reade: Oltár és tüzhely I. II. kötet . . . 340 L
Apuleius: Az aranyzámor . . . 186 L
Ludwig Lewisohn: Az örök sziget 272 L
Hatvány: Urak s emberek. Zsiga a családban I. II. kötet . . . 495 L
Maupassant: Erős mint a halál . . . 45 L
France: Próbabábu . . . 45 L
Strindberg: Az apa, A pájtások, Julia kisasszony . . . 45 L
Renan: Marcus Aurelius és az antik világ vége . . . 75 L
Zola: Jó polgári koszt . . . 35 L
Zola: Pézt . . . 102 L
Gábor Andor: Hát Pillangó . . . 45 L
Jack London: A vén halász meséi
Romain Rolland: Jean Christop sorozata kötetenként . . . 90 L
Heltai Jenő: Álmodó háza (füzve)
Paul Bourget: A lelkiismeret (füz.)
P. Bourget: A lelkiismeret (kötv.)
Bibó Lajos: Kétlelkű szerelem (füzve) . . . 44 L
Krudý: Boldogult ifjúkorom . . . 64 L
Renard: Fléhambeau urból bacillus lesz (füzve) . . . 44 L

Kapható:

Uj Kelet könyvostályában

Vidékre utárvéttel vagy az összeg előzetes beküldése mellett szállítunk.

Apróhirdetések

Szavanként . . . 4 Lei
Vastagbetűvel . . . 8 Lei
Legkisebb apró, 10 szó . . . 40 Lei
Állástkeresőknek 1 szó . . . 3 Lei
Vastagbetűvel . . . 6 Lei
Csak vasárnapi feladott apróhirdetés 25 százalékkal drágább. Díj előre fizetendő. Csak portóbélyeggel ellátott jelítség leveleket továbbítunk.

„EGGER“ PETROL

néhány nap alatt megszünteti a hajhullást és hajkorpázást. Kapható gyógyszerárban, drogériában és illatszerárban.

Két, esetleg egy szoba konyha, fürdőszobás lakást keres fiatal pár november 1-re. Címeket „November“ jelígre a kiadóhivatalka kérek.

Hölgyek figyelmébe. Legújabb

Bubi paróka transzformáció villannyal gondóritve, mely 6-8 hónapig megtartja a hullám és gondórséget felelősség mellett. Egyedüli készítője Mussa Gyula, Str. Memorandului 10.

Évi 60.000 lejt jövedelmező, 10 évig adómentes, forgalmas helyen fekvő 2 üzlethelyiségből álló ház olcsón eladó. Cím a kiadóban.

Nagyváradon teljes ellátásra balkonos uccai szobába, zongora és fürdőszobahasználattal urifut, vagy leányt elfogad izr. uricsalád. Özt. Berger Antalné. Oradea, Str. Cantemir (Beöthy ucca) 42 L. 7.

Elegáns külbejárta butorozott szoba esetleg teljes ellátással. kiadó. Özt. Dickerné, Széchenyi tér 15.

3 szoba, konyha, fürdőszobás, modern lakás Wesselényi uccában november elsejére kiadó. Értekezni: Gólya Áruházban

Háziaszonyok, vendéglősök, cukrászok! Prima minőségű teli almát, diót, gesztenyét, gombát, izeket detail mennyiségben angró ár mellett szállít a Berger cukrászda Baiamareról.

Textil, vagy bőrüzletbe 250.000-300.000 lejjel betársulnék. Cím a kiadóban.

A próféta gyermek

Nemzedék Fleg megrázó zsidó regénye. Ára 100 lej és portó
KAPHATÓ AZ UJ KELET KÖNYVOSTÁLYÁBAN

Az Uj Kelet
és bászagi
Cikkeink
forrás me
Kéziratokat
megőrzésükre.

Selyemruha

A buffalói vegyefeltaláló olyan vegyest, mely tökéletesítette selyemszövetnek előállítását. Bármily zök is ez a hír, komert a technika területén valóságosabbá kevesebb idő alatt, csodákkal s az emberek a csodákat a ma történi.

Ha mégis némi fantáziát engedünk magunknak az oka, hogy bizlátunk a találmányt ruha elsőrendű selyemruha emberek nagyszámú talán mégis jobban, dezzél hatna rákényerget, meletet s a séges minden más hetne előállítani.

Van egy közmondás relemből és levegőből Eme állítás első részét, hogy nem áll látszik: most már a szét döngött meg a nikai fejlődés széd nemskóra ruházokból.

Most már arra van günk, hogy meg is hovatovább ugyanis paradoxon kezd reánkát a levegőből tébb fontos volna, ciánkat a levegőre inkább, mert amugöre van építve, anból élünk már jóide

Személyazonosítvány

Személyazonosságvedek — a saját szonosság kell érten azzal az egyénnel, a bizonyos napján, e egy bizonyos anyát, landok listájára az val bejegyeztek: az vagyok különbözősésadalmai állapotok: minőségűségénél fog Azonosságomat n alán is kétségbe körülmények határkolába születési b vettek fel, nemvekal igazolták, hogy nem viseltem ke sághoz saját nev alapján soroztsk b tott grombaságait nyozta felém, hogában, vagyis abba jó helyre adresszá kedetté volna.

Nők, ha kikosar kétéltettek abban, kimondottan az én Az adóvégrehajtó vány árnyékát se amikor butoromat zás fejében el al ilyen esetekben m ba vettem, hogy lyem nem azonos végre akar hajtán Ha ismerőssel t kell őt különösképp hogy azonos vagy vagy megismert. megessett már vel nek pusztá neve egy bemutatkozás nés nélkül elhitté azzal az egyénne lem.

Nagy nyugati lodai portás nem mert természetesen